

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ουσιαστική αλλαγή στην εκπόνηση των νέων αναλυτικών προγραμμάτων είναι ότι αυτά δεν επικεντρώνονται στη διδακτέα ύλη αλλά κυρίως στην επίτευξη των διδακτικών στόχων. Είναι γι αυτό που ο διδάσκων έχει την ελευθερία στην επιλογή της ύλης που θα ανταποκρίνεται στους διδακτικούς στόχους.

Η επιτροπή που δημιουργήθηκε για τη σύνταξη του αναλυτικού προγράμματος στο μάθημα των Θρησκευτικών μελετώντας τις θεματικές και των έξι τάξεων Γυμνασίου-Λυκείου κατέληξε στη θεματική της Ορθόδοξης Λατρείας για την Α' Ενιαίου Λυκείου. Η Λατρεία αποτελεί τη θεμελιακή σημασία της εκκλησιαστικής ζωής γι' αυτό και οι μαθητές μας καλούνται να γνωρίσουν σημαντικά ιστορικά και θεολογικά στοιχεία της και παράλληλα να μνηθούν βιωματικά στον ανεξάντλητο πλούτο της.

Η επιτροπή προς τούτο υιοθέτησε κατά βάση και χωρίς δισταγμούς το αναλυτικό πρόγραμμα που συντάχθηκε για την Α' Ενιαίου Λυκείου στην Ελλάδα και δημοσιεύτηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας, Αρ. Φύλλου 406, 5 Μαΐου 1998. Παράλληλα συντάχθηκε σαν ένθετη ενότητα και αναλυτικό πρόγραμμα για τη διδασκαλία της Θείας Λειτουργίας του Αγίου Ιωάννου του Χρυσοστόμου, από το εγχειρίδιο που εκδόθηκε από την Υπηρεσία Ανάπτυξης Προγραμμάτων της Μέσης Εκπαίδευσης.

Στο αναλυτικό πρόγραμμα της Α' Ενιαίου Λυκείου περιλαμβάνονται:

- Εισαγωγή. Διδακτικές Ενότητες 1-3.
- Κεφάλαιο Α': Η λατρεία μας διδάσκει την πίστη. Δ.Ε. 4-19
- Κεφάλαιο Β': Ιστορία και περιεχόμενο των μυστηρίων. Δ.Ε. 20-30
- Κεφάλαιο Γ': Σύγχρονοι λειτουργικοί προβληματισμοί. Δ.Ε. 31-34
- Κεφάλαιο Δ': Μορφές πίστης και λατρείας εκτός της Εκκλησίας. Δ.Ε. 35-41
- Κεφάλαιο Ε': Παράρτημα. Δ.Ε. 42-45

Αντί της Διδακτικής Ενότητας 23 του Κεφαλαίου Β' θα διδαχθεί η Θεία Λειτουργία του Αγίου Ιωάννου του Χρυσοστόμου σε έξι Διδακτικές Ενότητες:

Διδακτική Ενότητα 1: Ιερά λειτουργικά σκεύη - Διάγραμμα της Θ. Λειτουργίας

Διδακτική Ενότητα 2: Ο λόγος του Θεού στη Θεία Ευχαριστία.

Διδακτική Ενότητα 3: Η προσευχή για τον άνθρωπο και τη φύση.

Διδακτική ενότητα 4: Μεγάλη Είσοδος - Σύμβολο της Πίστεως.

Διδακτική Ενότητα 5: Η Αγία Αναφορά.

Διδακτική Ενότητα 6: Η Θεία Κοινωνία

Α/Α	ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡ.
Α' Β' Γ' Δ' Ε'	<p>Ορθόδοξη πίστη και λατρεία</p> <p>Εισαγωγή</p> <ul style="list-style-type: none"> • Η λατρεία μας διδάσκει την πίστη. • Ιστορία και περιεχόμενο των μυστηρίων • Σύγχρονοι λειτουργικοί προβληματισμοί. • Μορφές πίστης και λατρείας εκτός της Εκκλησίας • Παράρτημα <p>Η ΘΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ</p> <p>Εκδόσεις Υ.Α.Π.</p>	<p>Με τη συμπλήρωση της ύλης οι μαθητές θα πρέπει να μπορούν να</p> <ul style="list-style-type: none"> • γνωρίζουν, και να κατανοούν το σύνολο και τις επιμέρους πτυχές των βασικών θεμάτων της ορθόδοξης πίστης, όπως αυτά αποτυπώνονται και στις ευχές και τους ύμνους της χριστιανικής λατρείας. • λαμβάνουν ερεθίσματα για προσωπικό προβληματισμό πάνω στην πίστη, με άξονα την ορθή γνώση των θεμάτων και τη διαλογική συζήτηση, της οποίας απαραίτητο στοιχείο προβάλλεται η ανταλλαγή και ο αλληλοσεβασμός των απόψεων. • γνωρίζουν όλα τα απαραίτητα στοιχεία σχετικά με τη γένεση, την εξέλιξη και το βαθύτερο νόημα της χριστιανικής λατρείας (Μυστήρια, Ακολουθίες, Εορτολογικός Κύκλος) • συνειδητοποιούν τη δική τους ιδιαιτερότητα ως μελών της Εκκλησίας, που συνίσταται στην ενεργό συμμετοχή τους στη λατρεία, καθώς και στη συνευθύνη τους για μια λειτουργική ανανέωση. • ενημερωθούν με εγκυρότητα για τα κυριότερα παραθησκευτικά φαινόμενα και κινήματα «Μορφές πίστης και λατρείας εκτός της Εκκλησίας»). Να συζητούν ελεύθερα τις επιδιώξεις και τους απώτερους στόχους αυτών και να ευαισθητοποιούνται με τέτοιο τρόπο, ώστε να τοποθετούνται κριτικά απέναντι στην όλη φιλοσοφία και πρακτική αυτών των μορφών πίστης και λατρείας, διαφυλάσσοντας την ελευθερία του προσώπου τους. 		

Α/Α	ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡ.
Δ.Ε. 1-3	<p>ΕΙΣΑΓ·ΓΗ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Η σημασία γνώσης της βαθύτερης έννοιας και των επιμέρους θεμάτων της χριστιανικής λατρείας. • Η γένεση και ο ιδιαίτερος χαρακτήρας της χριστιανικής λατρείας σε σχέση με την εβραϊκή. • Η εξελικτική πορεία της λατρείας και η εισαγωγική γνωριμία με το βυζαντινό λειτουργικό τύπο, που ισχύει στην Εκκλησία μας. • Η σπουδαιότητα μελέτης των θεμάτων της πίστης μέσα από τη λατρεία: ιστορικές και θεολογικές επισημάνσεις 	<p>Με τη συμπλήρωση της ύλης οι μαθητές θα πρέπει να μπορούν να</p> <ul style="list-style-type: none"> • γνωρίζουν τις αρχές και την εξέλιξη της χριστιανικής λατρείας. • προβληματίζονται για τη θέση των πιστών στη λατρεία. • αντιλαμβάνονται ότι μέσω της λατρείας μπορεί να βιώνεται, να εκφράζεται και να διδάσκεται η ορθόδοξη πίστη. • είναι σε θέση να παρακολουθούν καλύτερα τα θεολογικά και ιστορικά θέματα της λατρείας στα κεφάλαια που ακολουθούν. 		

Α/Α	ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡ.
Δ.Ε.1	<p>Η ΛΑΤΡΕΙΑ ΣΤΗ Ζ·Η Τ·Ν ΠΙΣΤ·Ν ΣΗΜΕΡΑ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αναζήτηση (μέσω ερωτημάτων) των εμπειριών των μαθητών από τη λατρεία. • Λατρευτική συμμετοχή ή παρακολούθηση; • Η σημασία γνώσης των σχετικών θεμάτων. • Προβληματισμοί για την χριστιανική λατρεία στη σύγχρονη κοινωνία (Σχέση πίστης - λατρείας). 	<p>Με τη συμπλήρωση της ύλης οι μαθητές θα πρέπει να μπορούν να</p> <ul style="list-style-type: none"> • εκφράζουν γενικές προσωπικές εμπειρίες για τη σχέση τους με τη λατρεία. • συνειδητοποιούν την αξία που έχει η γνωριμία με τη λατρεία για την περαιτέρω ζωή και τοποθέτησή τους απέναντι στην Εκκλησία. • προβληματίζονται για τη σχέση του ανθρώπου με τη λατρεία της Εκκλησίας. 	<ul style="list-style-type: none"> • Σε κάθε παράγραφο να ορίζονται μόνο οι γενικές κατευθύνσεις της συζήτησης, επισημαίνοντας ότι τα συμπεράσματα μπορούν να ποικίλουν ανάλογα με την εξέλιξη της συζήτησης. • Για την υποβοήθηση της αναζήτησης των εμπειριών, να διατυπωθούν κατάλληλα ερωτήματα. • Μπορεί να χρησιμοποιηθεί και εποπτικό υλικό όπως φωτογραφίες ή σλάιτς. 	1
<p>Εργασία</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ερωτήσεις που να συνάδουν με τους διδακτικούς στόχους 				

Α/Α	ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡ.
Δ.Ε.2	<p>Το νόημα και η εξέλιξη της Χριστιανικής Λατρείας</p> <ul style="list-style-type: none"> • Η έννοια της λατρείας. • Χαρακτηριστικά της Ορθόδοξης λατρείας (μυσταγωγική, πνευματική και αναγωγική, θυσία λογική). • Συλλογική και ατομική προσευχή. • Ο χώρος τέλεσης της λατρείας. • Βασικοί σταθμοί στην εξέλιξη της Χριστιανικής λατρείας. • Η σημερινή μορφή της λατρείας. (Ο Βυζαντινός λειτουργικός τύπος: διαμόρφωση και εξέλιξη.) 	<p>Με τη συμπλήρωση της ύλης οι μαθητές θα πρέπει να μπορούν να</p> <ul style="list-style-type: none"> • κατανοούν την έννοια της λατρείας, καθώς και τη διάκριση της ατομικής προσευχής από τη συλλογική διότι αυτή οριοθετεί τη Χριστιανική λατρεία. • συνειδητοποιούν, μέσα από μια γενική παρουσίαση της λειτουργικής εξέλιξης, ότι υπάρχει σαφής σύνδεσμος της σύγχρονης λατρείας με τις πρωτοχριστιανικές της ρίζες και ότι η οποιαδήποτε εξέλιξη αφορά σε μορφολογικά στοιχεία και όχι στην ουσία. 	<ul style="list-style-type: none"> • Να παρατεθεί πίνακας με διάγραμμα των βασικών σταθμών της Χριστιανικής λατρείας. 	1
<p>Εργασία</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ερωτήσεις που να συνάδουν με τους διδακτικούς στόχους 				

Α/Α	ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡ.
Δ.Ε.3	<p>Ο Χριστός εγκαινιάζει την Αληθινή Λατρεία</p> <p>Α' Κείμενα</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ο διάλογος με τη Σαμαρείτισσα. • Ιδρυτικοί λόγοι μυστηρίου Θείας Ευχαριστίας. <p>Β'</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ο σεβασμός του Χριστού απέναντι στην εβραϊκή λατρεία. – Η Χριστιανική διαφοροποίηση: λατρεία "εν πνεύματι και αληθεία" (διάλογος με Σαμαρείτισσα). • Η ανάδειξη του "νέου" μέσα από το "παλαιό": η ίδρυση της Θείας Ευχαριστίας. • Ο Χριστός εγκαινιάζει τις σημαντικότερες λειτουργικές πράξεις. 	<p>Με τη συμπλήρωση της ύλης οι μαθητές θα πρέπει να μπορούν να</p> <ul style="list-style-type: none"> • κατανοούν ότι ο Χριστός σεβάστηκε την εβραϊκή λατρεία, αλλά ταυτόχρονα διαφοροποιείται ριζικά από αυτήν. • συνειδητοποιούν ότι οι βασικές λειτουργικές πράξεις έχουν συσταθεί από τον ίδιο το Χριστό και δεν είναι δημιουργήματα ανθρώπων. 		1
<p>Εργασία</p> <ul style="list-style-type: none"> • Απομνημόνευση ιδρυτικών λόγων μυστηρίου Θείας Ευχαριστίας • Ερωτήσεις που να συνάδουν με διδακτικούς στόχους 				

Α/Α	ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡ.
Α' Δ.Ε. 4-19	Η Λατρεία μας διδάσκει την Πίστη <ul style="list-style-type: none"> • Η σχέση του Θεού με τον άνθρωπο και την ανθρώπινη ιστορία. • Η ζωή, το έργο, τα Πάθη και η Ανάσταση του Χριστού μέσα από τα λειτουργικά κείμενα. • Η έννοια της Εκκλησίας. • Η γνώση του Θεού. Περί της Αγίας Τριάδας. • Η χριστιανική έννοια του θανάτου. • Αλήθεια και αίρεση στην Εκκλησία. • Το πρόσωπο της Θεοτόκου. • Οι μνήμες των Αγίων και η "τιμή" των εικόνων. 	<p>Με τη συμπλήρωση της ύλης οι μαθητές θα πρέπει να μπορούν να</p> <ul style="list-style-type: none"> • γνωρίζουν βασικές πτυχές της Χριστιανικής πίστης. • αναπτύσσουν ένα γνήσιο προβληματισμό για τα θέματα αυτά. • συνειδητοποιούν, με την εμβάθυνση στα θέματα πίστης, την ουσία της χριστιανικής τους ύπαρξης. • συνειδητοποιούν ότι η χριστιανική λατρεία εκφράζει την πίστη και δίνει τη δυνατότητα κατανόησης και βίωσής της. 		

Α/Α	ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡ.
Δ.Ε. 4	<p>Με τη Λατρεία εκφράζουμε την Πίστη μας</p> <ul style="list-style-type: none"> • Η πίστη αποτυπώνεται στη λατρεία: ιστορικές διαπιστώσεις. (Ο αγώνας κατά των αιρέσεων, παράγοντας διαμόρφωσης των ύμνων και των ευχών). • Οι ευχές και οι ύμνοι βασικοί τρόποι έκφρασης της πίστης. • Η ταύτιση του "νόμου της προσευχής" (Lex orandi) με το "νόμο της πίστης" (Lex credendi). 	<p>Με τη συμπλήρωση της ύλης οι μαθητές θα πρέπει να μπορούν να</p> <ul style="list-style-type: none"> • συνειδητοποιούν ότι η Εκκλησία, κατά την ιστορική της διαδρομή μέσα από τη λατρεία, παρουσιάζει και διδάσκει το περιεχόμενο της πίστης. • έχουν προετοιμαστεί για μια ουσιαστική κατανόηση των επόμενων διδακτικών ενοτήτων. 	<ul style="list-style-type: none"> • Να παρατεθούν σύντομα τμήματα ευχών στα οποία φαίνεται η αλληλοπεριχώρηση της πίστης με τη λατρεία. 	1
<p>Εργασία</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ερωτήσεις που να συνάδουν με τους διδακτικούς στόχους 				

Α/Α	ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡ.
Δ.Ε. 5	<p>Ο πνευματικός κόσμος στη λατρεία</p> <p>Α' Κείμενα:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Χερουβικός ύμνος. • "Ευχαριστούμεν σοι καί υπέρ της λειτουργίας ταύτης..." (Ευχή Αναφοράς). • "Άγγελος Πρωτοστάτης..." • "Άγιε άγγελε ο εφεστώς της αθλίας μου ψυχής..." (Μικρό Απόδειπνο). <p>Β'</p> <ul style="list-style-type: none"> • Η Αγία Γραφή μιλά για τους Αγγέλους. • Η φύση των Αγγέλων. • Το έργο των Αγγέλων. • Δοξολογία του Θεού. • Αγγελιαφόροι του Θεού. • Προστάτες των ανθρώπων. • Τάξεις ή Τάγματα. • Οι Άγγελοι στη Θεία Λειτουργία. • Η συνείδηση των Ορθοδόξων για τους αγγέλους. • Τα πονηρά πνεύματα 	<p>Με τη συμπλήρωση της ύλης οι μαθητές θα πρέπει να μπορούν να</p> <ul style="list-style-type: none"> • γνωρίζουν τη διδασκαλία της Εκκλησίας για τον πνευματικό κόσμο. • κατανοούν το πνευματικό έργο των Αγγέλων και να το συνδέουν με τη λατρεία και την πνευματική ζωή των πιστών. • έχουν μάθει για το καταστρεπτικό έργο των πονηρών πνευμάτων. 	<ul style="list-style-type: none"> • Τα κείμενα είναι συνήθως πολλά σε κάθε διδακτική ενότητα, για να υπάρχει η δυνατότητα επιλογής. Πόσα από αυτά θα επιλεγούν και σε ποια θέση θα χρησιμοποιηθούν μπορεί να το κρίνει ο διδάσκων. 	1
<p>Εργασία</p> <ul style="list-style-type: none"> • Έρευνα που να σχετίζεται με γιορτές που αναφέρονται στους Αγγέλους • Σχολιασμός ύμνων - ευχών 				

Α/Α	ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡ.
Δ.Ε. 6	<p>"Ποιήσωμεν άνθρωπον..."</p> <p>Α' Κείμενα:</p> <ul style="list-style-type: none"> • "Ευλογητός ει Κύριε..." (Μικρό Ευχολόγιο σελ. 384-385). • "Πλάσας γάρ τόν άνθρωπον..." (Β' ευχή Αναφοράς, Λειτουργία Μ. Βασιλείου). • "Δέσποτα Κύριε ο Θεός ημών..." (Ευχή Τριχοκουρίας). • "Ο Θεός ο άχραντος..." (Ευχή από το μυστήριο του Γάμου). <p>Β'</p> <ul style="list-style-type: none"> • Πόσο μοιάζουμε με το Θεό; • Γιατί δημιουργήθηκε ο άνθρωπος; (Σκοπός και ιδιαιτερότητες της δημιουργίας. Η ανθρώπινη χοϊκότητα. Πηγαία η τάση για δοξολογία του δημιουργού). • Λατρεία του Θεού: η δυνατότητα αναγωγής προς το Θεό μέσα από τη δοξολογία του. 	<p>Με τη συμπλήρωση της ύλης οι μαθητές θα πρέπει να μπορούν να</p> <ul style="list-style-type: none"> • επαναφέρουν στη μνήμη τους βασικές αλήθειες περί της δημιουργίας του ανθρώπου από το Θεό. • προβληματίζονται πάνω στο γεγονός της φυσικής τάσης του ανθρώπου προς το Θεό. • συνειδητοποιούν ότι με τη λατρεία του Θεού παρέχεται η δυνατότητα βιωματικής προσέγγισής του. 	<ul style="list-style-type: none"> • Να γίνει αναφορά στο 2ο κεφάλαιο της Γένεσης όπου αναφέρεται η δημιουργία του ανθρώπου. 	1
<p>Εργασία</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ερωτήσεις που να συνάδουν με τους διδακτικούς στόχους 				

Α/Α	ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡ.
Δ.Ε. 7	<p>Η παρουσία του Θεού στην Ανθρώπινη Ιστορία</p> <p>Α' Κείμενα</p> <ul style="list-style-type: none"> • "Και ουκ απέστης" (Ευχή Αναφοράς, Ι. Χρυσοστόμου). • "Ού γαρ απεστράφης..." (Ευχή Αναφοράς Μ. Βασιλείου). • "... επίσκεψαι τον κόσμον Σου εν ελέει και οικτιρμοίς (Ευχή). • "Σύ Παντοκράτωρ υπερινόητε..." (Περιστατική ευχή, Μικρό Ευχολόγιο σελ. 340). <p>Β'</p> <ul style="list-style-type: none"> • Η ανάγκη της παρουσίας του Θεού στην ανθρώπινη ιστορία. • Ο Θεός μεριμνά συνεχώς για τον άνθρωπο. (Η υπόδειξη "δρόμων σωτηρίας" η πολύμορφη "επίσκεψη" του Θεού.) • Οι Χριστιανικές γιορτές αποτυπώνουν την παρουσία του Θεού στην ιστορία. (Η ημερολογιακή διαμόρφωση του Χριστιανικού εορτολογίου.) 	<p>Με τη συμπλήρωση της ύλης οι μαθητές θα πρέπει να μπορούν να</p> <ul style="list-style-type: none"> • συνειδητοποιούν ότι ο Θεός επεμβαίνει στην ανθρώπινη ιστορία για τη σωτηρία του ανθρώπου και του κόσμου. • επαναφέρουν στη μνήμη τους τρόπους παρέμβασης του Θεού. • κατανοούν το νόημα του ημερολογιακού καθορισμού των Χριστιανικών γιορτών σε σχέση με την παρουσία του Θεού στην ιστορία. 		1
<p>Εργασία</p> <ul style="list-style-type: none"> • Έρευνα σχετική με την παρουσία του Θεού στην ιστορία 				

Α/Α	ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡ.
Δ.Ε. 8	<p>Χριστούγεννα: Η Γιορτή της Ενανθρώπησης του Θεού</p> <p>Α' Κείμενα</p> <ul style="list-style-type: none"> • "... διά την άφατον... γέγονας άνθρωπος" (Ευχή Χερουβικού). • "Ότε δε ήλθε το πλήρωμα... εν αυτώ τω Χριστώ σου» (Ευχή Αναφοράς Θ. Λειτουργίας Μ. Βασιλείου). • "Χριστός Γεννάται, την πριν πεσούσαν", "... δι' ημάς γαρ εγεννήθη" (Υμνολογία Γιορτής Χριστουγέννων). • "Σώσαι θέλων τον κόσμον...", "ως Θεός ακούει", "ο υψηλός Θεός επί γης... τους αυτώ βιώντας...", "Όλος ην εν τοις κάτω..." (Από τον Ακάθιστο Ύμνο). <p>Β'</p> <p>Χριστούγεννα - Θεοφάνεια: η διαμόρφωση των γιορτών.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Το γεγονός της ενανθρώπησης. (Το "αυτεπάγγελτο" του Θεού. Το πλήρωμα του χρόνου. "Παιδίον νέον ο προαιώνων Θεός". Δια του "ομοίου καλεί το όμοιον". "Θείκη συγκατάβαση" και όχι "τοπική μετάβαση"). • Σκοπός της ενανθρώπησης η σωτηρία του όλου ανθρώπου (η ανάσταση της "πεσούσης" εικόνας). "Ελκύσαι προς το ύψος». Η κατάκριση της αμαρτίας. 	<p>Με τη συμπλήρωση της ύλης οι μαθητές θα πρέπει να μπορούν να</p> <ul style="list-style-type: none"> • γνωρίζουν τα σχετικά με τη διαμόρφωση της γιορτής των Χριστουγέννων. • κατανοούν το γεγονός και το σκοπό της ενανθρώπησης. • βιώνουν το διαχρονικό μήνυμα της γιορτής των Χριστουγέννων. 	<ul style="list-style-type: none"> • Να παρατεθούν προφητείες, προεικονίσεις της ΠΔ αλλά και αναφορές της θύραθεν γραμματείας για την ανάγκη παρουσίας ενός Σωτήρα. 	1
<p>Εργασία</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ερωτήσεις που να συνάδουν με τους διδακτικούς στόχους 				

Α/Α	ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡ.
Δ.Ε. 9	<p>Το κήρυγμα και τα θαύματα του Χριστού μέσα από τη Λατρεία</p> <p>Α' Κείμενα</p> <ul style="list-style-type: none"> • "Και εμπολιτευσάμενος τω κόσμω... του αληθινού Θεού και πατρός» (Λειτ. Μ. Βασιλείου, Ευχή Αναφοράς). • "Διά γάρ τούτο... κατευνάσας κύματα» (Ευχή Αγιασμού, Μικρό Ευχολόγιο σελ. 13-14). • "Αναρχε αδιάδοχε... και των σωμάτων ημών" (Ευχή Ευχελαίου Ευχολόγιο σελ. 159). • "... ο ελθών εις τον κόσμον... ευαγγελιζόμενος ειρήνην" (Ευχολόγιο σελ. 359). <p>Β'</p> <ul style="list-style-type: none"> • Γιορτάζοντας τα γεγονότα της ζωής του Χριστού. • Το κήρυγμα του Χριστού. • Οι λατρευτικές αναμνήσεις των θαυμάτων (Η αυτοπρόσφορη παρουσία του Κυρίου για αληθινή υγεία. Η "απόδοση" του αληθινού φωτός.) 	<p>Με τη συμπλήρωση της ύλης οι μαθητές θα πρέπει να μπορούν να</p> <ul style="list-style-type: none"> • γνωρίζουν τις λατρευτικές αναμνήσεις του κηρύγματος, των γεγονότων της ζωής και των θαυμάτων του Χριστού. • Μέσα από τη μελέτη των κειμένων, κατανοούν τις βαθύτερες πτυχές του κηρύγματος και την πνευματική διάσταση των θαυμάτων του Χριστού. 	<ul style="list-style-type: none"> • Να παρατεθεί πίνακας με τις ονομασίες των Κυριακών, κατά τις οποίες έχουμε ανάμνηση του κηρύγματος και των θαυμάτων του Χριστού (π.χ. Κυριακή της Σαμαρείτισσας, Κυριακή του Τυφλού). 	1
<p>Εργασία</p> <ul style="list-style-type: none"> • Σχολιασμός ενός κειμένου συνδέοντάς το με τα θαύματα, το κήρυγμα και τη λατρεία του Κυρίου 				

Α/Α	ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡ.
Δ.Ε. 10	<p>"Προσκυνούμεν σου τα πάθη Χριστέ, Δείξον ημιν και την ένδοξον σου Ανάστασιν"</p> <p>Α' Κείμενα:</p> <ul style="list-style-type: none"> • "... έδωκεν εαυτόν αντάλλαγμα τω θανάτῳ... εν πάσι πρωτεύων» (Λ. Μ. Βασιλείου, Ευχή Αναφοράς). • "... πάντα ο αναμάρτητος... εκ νεκρών ανάσταση" (Όρθρος Μ. Πέμπτης, Δοξαστικό των Αίνων). • "Σήμερον κρεμάται..." (Όρθρος Μ. Παρασκευής, Ιδιόμελο Αίνων). • "Αι μυροφόραι γυναίκες..." (Όρθρος του Πάσχα, Στιχηρό Αίνων). <p>Β':</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αναφορά στις Ακολουθίες της Μ.Εβδομάδας. Το βαθύτερο νόημα των παθών. Η προετοιμασία της Ανάστασης. • Η γιορτή της Ανάστασης. Ανάσταση: αρχή μιας καινούργιας πραγματικότητας. Η ανάσταση της σάρκας. Η νίκη κατά του θανάτου. Η έννοια του "πρωτοτόκου" των νεκρών. 	<p>Με τη συμπλήρωση της ύλης οι μαθητές θα πρέπει να μπορούν να</p> <ul style="list-style-type: none"> • γνωρίζουν τις ακολουθίες της Μεγάλης Εβδομάδας. • κατανοούν το βαθύτερο νόημα των Παθών και της Ανάστασης του Χριστού. 	<ul style="list-style-type: none"> • Μπορεί να γίνει εποπτικοποίηση με εικόνες σχετικές από το εορτοδρόμιο της Μ. Εβδομάδας. • Μπορούν να χρησιμοποιηθούν κασέτες ή CDs με τους σχετικούς ύμνους. 	1
<p>Εργασία</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ερωτήσεις που να συνάδουν με τους διδακτικούς στόχους 				

Α/Α	ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡ.
Δ.Ε. 11	<p>Η συμμετοχή του Χριστιανού στο πάθος και την Ανάσταση του Χριστού</p> <p>Α' Κείμενα:</p> <ul style="list-style-type: none"> • "Ερχόμενος ο Κύριος... εν τη Βασιλεία των ουρανών (Όρθρος Μ. Δευτέρας). • "Ο Νυμφίος... ως εύπλαχνος" (Όρθρος Μ. Τρίτης Απόστιχο ιδιόμελο). • Τη μουσική εν φόβω... εκπλύνοντες». (Όρθρος Μ. Πέμπτης. Οίκος του κανόνα). • Μυσταγωγών σου Κύριε...» (Όρθρος Μ. Πέμπτης ιδιόμελο αποστίχων). • Απόσπασμα από τον Κατηχητικό Λόγο του Άγιου Ιω. Χρυσοστόμου. <p>Β':</p> <ul style="list-style-type: none"> • "Δεύτε ουν και ημείς συμπορευθώμεν αυτώ και συσταυρωθώμεν" (Η κάθαρση της διάνοιας. Η νέκρωση των ηδωνών του βίου. Η μέθεξη των παθημάτων: Συμμετοχή στο "πνευματικό Δείπνο"). • Η ενότητα των πιστών με το Χριστό: η άμπελος, η πνευματική καρποφορία είναι δυνατή μόνο στην Εκκλησία). • Συμμετοχή στην Ανάσταση. (Αναφορά στον Κατηχητικό Λόγο του Ι. Χρυσοστόμου.) 	<p>Με τη συμπλήρωση της ύλης οι μαθητές θα πρέπει να μπορούν να</p> <ul style="list-style-type: none"> • συνειδητοποιούν σε τι συνίσταται η συμμετοχή στο Πάθος του Χριστού. • αντιλαμβάνονται ότι η συμμετοχή στο Πάθος είναι προϋπόθεση για συμμετοχή στην Ανάσταση. • κατανοούν την έννοια «μίμηση Χριστού» και να την επιδιώκουν. 	<ul style="list-style-type: none"> • Μπορούν να χρησιμοποιηθούν κασέτες ή CDs με τους σχετικούς ύμνους. • Χρήση εικόνων. 	1
<p>Εργασία</p> <ul style="list-style-type: none"> • Σχολιασμός ύμνων 				

Α/Α	ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡ.
Δ.Ε. 12	<p>"Θανάτου εορτάζωμεν νέκρωσιν..."</p> <p>Α' Κείμενα:</p> <ul style="list-style-type: none"> • "Όντως φοβερώτατον... αποτέμεται (Νεκρώσιμο ιδιόμελο) • "Ο Θάνατος σου Κύριε..." (Νεκρώσιμο ιδιόμελο). • Κύριε ο Θεός ημών ο τη αρρήτω..." (Ευχή εις ψυχορραγούντα. Ευχολόγιο σελ. 192). <p>Β':</p> <ul style="list-style-type: none"> • Το φοβερό μυστήριο του θανάτου. Η διάσπαση της ανθρώπινης "αρμονίας". Η νέκρωση της ανθρώπινης σάρκας. • Η ανθρώπινη "αθανασία". (Η επάνοδος του ανθρώπου στον Παράδεισο. Η "χώρα των ζώντων".) • Η "μετάβαση" από το θάνατο στη ζωή. (Κοίμηση - Κοιμητήριο) 	<p>Με τη συμπλήρωση της ύλης οι μαθητές θα πρέπει να μπορούν να</p> <ul style="list-style-type: none"> • κατανοούν το νόημα της ζωής και του θανάτου για το Χριστιανό μέσα από την εξέταση των κειμένων και τη συζήτηση. • αισθάνονται τη δύναμη της Χριστιανικής ελπίδας που ξεπερνά το γεγονός του θανάτου. 		1
<p>Εργασία</p> <ul style="list-style-type: none"> • Σχολιασμός ύμνων • Ερωτήσεις που να συνάδουν με διδακτικούς στόχους 				

Α/Α	ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡ.
Δ.Ε. 13	<p>Τι μπορεί να μάθει ο άνθρωπος για το Θεό: Προσέγγιση της γιορτής της Μεταμόρφωσης</p> <p>Α' Κείμενα:</p> <ul style="list-style-type: none"> • "Όρος το ποτέ..." (Στιχηρό ιδιόμελο Εσπερινού). • "Οι Μαθηταί σου Λόγε..." (Στιχηρό ιδιόμελο Εσπερινού). • "Δεύτε αναβώμεν... (Δοξαστικό Λιτής). • "... εν εμοί τον Πατέρα επιγνώσεσθε, φωτί εξαστράψω απροσίτω". • "Επί του όρους Μετεμορφώθης...". <p>Β':</p> <ul style="list-style-type: none"> • Το νόημα της γιορτής. • Η γνώση του Θεού στην Π.Δ. μέσα από τα σύμβολα. • Ο Χριστός είναι η φανέρωση του Θεού στον κόσμο (Η επίγνωση του Θεού. Το Άκτιστο Φώς. Θεοπτία. Ο φωτισμός του Θεού που προέρχεται από τη σχέση με το Θεό. 	<p>Με τη συμπλήρωση της ύλης οι μαθητές θα πρέπει να μπορούν να</p> <ul style="list-style-type: none"> • κατανοούν το μήνυμα της γιορτής της Μεταμόρφωσης. • συνειδητοποιούν τη δυνατότητα γνώσης του Θεού μέσα από το πρόσωπο του Χριστού. • λαμβάνουν όλα τα απαραίτητα στοιχεία για μια βιωματική προσέγγιση του θέματος της Θεοπτίας. 	<ul style="list-style-type: none"> • Να παρατεθεί εικόνα της Μεταμόρφωσης με σύντομο ερμηνευτικό σχόλιο. 	1
<p>Εργασία</p> <ul style="list-style-type: none"> • Έρευνα για σύγχρονους θεόπτες • Η Θεοπτία στην Π.Δ. 				

Α/Α	ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡ.
Δ.Ε. 14	<p>Ο Τριαδικός Θεός: Οι γιορτές της Πεντηκοστής και του Αγίου Πνεύματος</p> <p>Α' Κείμενα:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Απολυτίκιο Πεντηκοστής. • "Πεντηκοστήν εορτάζωμεν..." (Ιδιόμελο Εσπερινού). • "Πάντα χορηγεί το Πνεύμα το Άγιον" (Ιδιόμελο Εσπερινού). • "Δεύτε λαοί..." (Δοξαστικό). • "Το Πνεύμα το Άγιον φως και ζωή..." (Ιδιόμελο Αίνων). • "Βασιλεύ Ουράνιε..." (Δοξαστικό Αίνων). <p>Β':</p> <ul style="list-style-type: none"> • Το περιεχόμενο της γιορτής. • Ο Τριαδικός Θεός. • Άγιο Πνεύμα και Λατρεία. • Εκκλησία Θ. Χάρη. 	<p>Με τη συμπλήρωση της ύλης οι μαθητές θα πρέπει να μπορούν να</p> <ul style="list-style-type: none"> • επαναφέρουν στη μνήμη τους τα γεγονότα και να αντιλαμβάνονται την ουσία της γιορτής. • γνωρίζουν τη διδασκαλία της ορθόδοξης Εκκλησίας περί του Τριαδικού Θεού. • συνειδητοποιούν, με τη βοήθεια της γνώσης αυτής, τη σημασία της ορθόδοξης Τριαδολογίας για το σημερινό άνθρωπο. (Ενότητα ουσίας - διάκριση προσώπων). • κατανοούν την αλήθεια της αγιαστικής παρουσίας του Αγίου Πνεύματος στην ανθρώπινη ζωή μέσα από τα μυστήρια και τις αγιαστικές πράξεις. 	<ul style="list-style-type: none"> • Να παρατεθεί η εικόνα της Πεντηκοστής με σύντομο ερμηνευτικό σχόλιο. 	1
<p>Εργασία</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ερωτήσεις που να συνάδουν με τους διδακτικούς στόχους 				

Α/Α	ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡ.
Δ.Ε. 15	<p>Συναγμένοι στη Θεία Ευχαριστία: Η ουσία της Εκκλησίας</p> <p>Α' Κείμενα:</p> <ul style="list-style-type: none"> • "Ημάς δε πάντας... εις ενός πνεύματος κοινωνία" (Λειτουργία Μ. Βασιλείου. Ευχή καθαγιασμού). • "Κύριε ο Θεός ημών... ο μόνος άγιος... και επί πάντα το λαό σου" (Λειτουργία Ι. Χρυσοστόμου. Ευχή Προσκομιδής). • "Ο πάντων Θεός και Δεσπότης..." (Λειτουργία Ιακ. Αδελφοθέου. Ευχή ασπασμού). <p>Β':</p> <ul style="list-style-type: none"> • Η ίδρυση της Εκκλησίας και η πορεία της στα πρώτα χρόνια του Χριστιανισμού. • Η ευχαριστιακή σύναξη και η Εκκλησία. • Το έργο της Εκκλησίας μέσα από τα ευχαριστιακά κείμενα. 	<p>Με τη συμπλήρωση της ύλης οι μαθητές θα πρέπει να μπορούν να</p> <ul style="list-style-type: none"> • γνωρίζουν τα σχετικά με την έννοια της Εκκλησίας στον αρχικό Χριστιανισμό. • συνειδητοποιούν ότι η ευχαριστιακή σύναξη αποτελεί το κέντρο της ζωής της Εκκλησίας. • θέλουν να βιώσουν τα αγαθά που προέρχονται από την ευχαριστιακή σύναξη. 	<ul style="list-style-type: none"> • Να σχολιαστούν τα κείμενα των Πράξεων: 2, 42-47 4, 32-37. 	1
<p>Εργασία - Έρευνα</p> <ul style="list-style-type: none"> • Πώς η ευχαριστιακή σύναξη μπορεί να συμβάλει στη βελτίωση του σύγχρονου κοινωνικού ήθους. 				

Α/Α	ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡ.
Δ.Ε. 16	<p>Παναγία: Η μητέρα του Χριστού</p> <ul style="list-style-type: none"> • Τα Απολυτίκια των τεσσάρων Θεομητορικών γιορτών (Γενέθλιο, Εισόδια, Ευαγγελισμός, Κοίμηση). • "Θεός όπου βούλεται... διά της συγκράσεως" (Στιχηρό Εσπερινού Ευαγγελισμού). • "Πρεσβεία θερμή..." (Μικρός Παρακλητικός). • "Μεταβολή των θλιβομένων..." (Μικρός Παρακλητικός). • "Την πάσαν ελπίδαν μου..." (Μικρός Παρακλητικός). <p>Β':</p> <ul style="list-style-type: none"> • Η διαμόρφωση των Θεομητορικών γιορτών. • Οι Ακολουθίες προς τιμή της Θεοτόκου. • Η θέση της Θεοτόκου στο σχέδιο της Θείας Οικονομίας. • Η Ορθόδοξη διδασκαλία για τη Θεοτόκο. • Η ευσέβεια του ελληνικού λαού προς τη Θεοτόκο. 	<p>Με τη συμπλήρωση της ύλης οι μαθητές θα πρέπει να μπορούν να</p> <ul style="list-style-type: none"> • προσεγγίζουν βασικές αλήθειες που αφορούν στο πρόσωπο της Θεοτόκου. • γνωρίζουν καλύτερα το περιεχόμενο και το μήνυμα κάθε θεομητορικής γιορτής. • συνειδητοποιούν τη θέση της Θεοτόκου στη λαϊκή ευσέβεια. • λαμβάνουν όλα τα απαραίτητα στοιχεία, ώστε να ενισχύουν την προσωπική τους σχέση με το πρόσωπο της Θεοτόκου. 	<ul style="list-style-type: none"> • Σε κάθε αναφορά θεομητορικής γιορτής να προβάλλεται και η κατάλληλη εικόνα με σύντομο σχολιασμό. 	1
<p>Εργασία - Έρευνα</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Η Θεοτόκος και η Κύπρος: Κυπριακά Μοναστήρια - Εκκλησίες - Εικόνες</i> 				

Α/Α	ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡ.
Δ.Ε. 17	<p>Η λειτουργική αναγέννηση των αγώνων κατά των Αιρέσεων</p> <p>Α' Κείμενα:</p> <ul style="list-style-type: none"> • "Υπερδεδοξασμένος ει Χριστέ..." (Απολυτίκιον Κυριακής Αγ. Πάντων). • "Των Αποστόλων το κήρυγμα..." (Κοντάκιον Κυριακής Αγ. Πάντων). • Ταις μυστικαίς σήμερον του πνεύματος..." (Δοξαστικό εσπερινού Κυριακής Αγ. Πάντων). <p>Β':</p> <ul style="list-style-type: none"> • Η εμφάνιση των αιρέσεων και η αντιμετώπισή τους από την Εκκλησία. • Η ανάμνηση των αγώνων κατά των αιρέσεων (Κυριακές των Αγ. Πατέρων Α' και Ζ' Οικουμ. Συνόδων). • Τα δόγματα της Εκκλησίας. • Η ευθύνη των μελών της Εκκλησίας για την περιφρούρηση της αλήθειας. 	<p>Με τη συμπλήρωση της ύλης οι μαθητές θα πρέπει να μπορούν να</p> <ul style="list-style-type: none"> • γνωρίζουν τους αγώνες της Εκκλησίας κατά των Αιρέσεων. • κατανοούν την έννοια του δόγματος. • συνειδητοποιούν την σημασία των αποφάσεων των Οικουμενικών Συνόδων για τη διαφύλαξη της αλήθειας. • αισθάνονται το ρόλο των Πατέρων των Οικουμενικών Συνόδων ως φωτεινών παραδειγμάτων για τους σύγχρονους πιστούς στους αντιαιρετικούς αγώνες. 		1
<p>Εργασία</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ερωτήσεις που να συνάδουν με τους διδακτικούς στόχους 				

Α/Α	ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡ.
Δ.Ε. 18	<p>Οι ΑΓΙΕΣ εικόνες: ΕΚΦΡΑΣΗ της πίστης</p> <p>Α' Κείμενα:</p> <ul style="list-style-type: none"> • "Την άχραντον εικόνα σου..." (Απολυτίκιον Κυριακής της Ορθοδοξίας). • "Η Χάρις επίλαμψεν της αληθείας..." (Κυριακή της Ορθοδοξίας. Δοξαστικό αποστίχων). • "Ο απερίγραπτος Λόγος..." (Κοντάκιο του Κανόνα). • "Οι Προφήται ως είδον..." (από το Συνοδικό της Ορθοδοξίας). <p>Β':</p> <ul style="list-style-type: none"> • Η αναστήλωση των εικόνων. • Η βαθύτερη έννοια της εικόνας (Η "ανιστόρησις της σωτηρίας έργω και λόγω".) • Η εικόνα στην Ορθόδοξη παράδοση. (Οι σχολές της αγιογραφικής τεχντροπίας. Λαϊκή ευσέβεια ιδιαίτερα για τον ελληνικό χώρο. Η σημασία της εικόνας στην προσωπική ζωή των πιστών.) 	<p>Με τη συμπλήρωση της ύλης οι μαθητές θα πρέπει να μπορούν να</p> <ul style="list-style-type: none"> • γνωρίζουν το περιεχόμενο της Κυριακής της Ορθοδοξίας • κατανοούν την αναγωγική δύναμη των εικόνων στο πρωτότυπο. • μυηθούν (έστω κατά τρόπο εισαγωγικό) σε θέματα τεχντροπίας των εικόνων. • συνειδητοποιούν τη σημασία της εικόνας στην ορθόδοξη παράδοση και στην προσωπική ζωή των πιστών. 	<ul style="list-style-type: none"> • Παράθεση αντιπροσωπευτικών εικόνων από τις διάφορες σχολές αγιογραφικής τεχντροπίας. • Αναφορά σε Κυπριακές σχολές αγιογραφίας και σε σύγχρονους αγιογράφους. • Παράθεση φωτογραφιών από αγιογραφικά εργαστήρια. 	1
<p>Εργασία - Έρευνα</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Η Εικονομαχία και η Κύπρος</i> 				

Α/Α	ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡ.
Δ.Ε. 19	<p>Η Μνήμη των Αγίων: Αφορμές για ένα σύγχρονο ανθρωπολογικό προβληματισμό</p> <p>Α' Κείμενα:</p> <ul style="list-style-type: none"> • "Των εν όλω τω κόσμω μαρτύρων σου..." (Απολυτίκιο Αγίων Πάντων). • "Ως απαρχάς της φύσεως..." (Κοντάκιο Κανόνα Κυριακής Αγίων Πάντων). • "Τη νυν πανηγύρει..." (Δοξαστικό Λιτής Κυριακής Αγίων Πάντων). <p>Β':</p> <ul style="list-style-type: none"> • Η Μνήμη των Αγίων Πάντων με την οποία κλείνει ο κύκλος Τριωδίου, Πεντηκοσταρίου. Οι ομάδες των Αγίων. (Ο Βαπτιστής του Χριστού - οι Απόστολοι - οι Προφήτες - οι Μάρτυρες - οι Ιεράρχες - οι Διδάσκαλοι - οι Όσιοι - οι Ασκητές - οι Δίκαιοι - οι Άγιες γυναίκες). • Τι σημαίνει για τον πιστό ο γιορτασμός της μνήμης των Αγίων (μίμησις αγίων, μίμησις Χριστού). Οι μήμες των Αγίων. • Άγιος ο αληθινός άνθρωπος (Η "καταλλαγή" με το Θεό, οδηγεί στην "καταλλαγή" με τον άνθρωπο και τη φύση. Η αφανής αγιότητα. (Οι Άγιοι "αλάτι" της γης.) 	<p>Με τη συμπλήρωση της ύλης οι μαθητές θα πρέπει να μπορούν να</p> <ul style="list-style-type: none"> • γνωρίζουν το περιεχόμενο της γιορτής των Αγίων Πάντων. • κατανοούν την ενότητα μνήμης των διαφόρων ομάδων Αγίων. • αισθάνονται το μήνυμα της γιορτής των Αγίων για τον πιστό. • συνειδητοποιούν την ταύτιση «αγιότητας» και «αληθινού ανθρώπου». 	<ul style="list-style-type: none"> • Να παρατεθεί εικόνα των Αγίων Πάντων. • Μπορεί να παρατεθεί και η εικόνα απάντων των Κυπρίων Αγίων. 	1

Α/Α	ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡ.
Β' Δ.Ε. 20-30	<p>Ιστορία και περιεχόμενο των Μυστηρίων</p> <ul style="list-style-type: none"> • Η σχέση κλήρου και λαού στη λατρεία. • Σύσταση, ιστορία και Θεολογία περί της Θ. Ευχαριστίας. • Ιδιαίτερες πτυχές των μυστηρίων του Βαπτίσματος, Χρίσματος, Γάμου, Μετανοίας, Ιεροσύνης και Ευχελαίου. • Οι υπόλοιπες λειτουργικές πράξεις. Σημαντικές λειτουργικές περίοδοι: Τριώδιο Μ. Σαρακοστή - Πεντηκοστάριο. 	<p>Με τη συμπλήρωση της ύλης οι μαθητές θα πρέπει να μπορούν να</p> <ul style="list-style-type: none"> • γνωρίζουν τα απαραίτητα ιστορικά στοιχεία τα σχετικά με τη σύσταση και τη μορφολογική εξέλιξη των Μυστηρίων και των υπολοίπων αγιαστικών πράξεων. • συνειδητοποιούν το αγιαστικό περιεχόμενο των Μυστηρίων. • συμμετέχουν ενεργότερα στη λατρεία. 		

Α/Α	ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡ.
Δ.Ε. 20	<p>Κλήρος και Λαός στη Λατρεία</p> <p>Α' Κείμενα:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αποσπάσματα από ευχές και διακοινικές αιτήσεις της Θ. Ευχαριστίας, που να εμφανίζουν την ενοτητα κλήρου και λαού. <p>Β' Περιεχόμενο:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Η χάρη της γενικής Ιεροσύνης. • Η συμμετοχή του λαού στην τέλεση των Μυστηρίων (Ανάλυση των πτυχών της "συνιερουργίας"). • Η λειτουργική γλώσσα: μαρτυρία για την ενότητα κλήρου και λαού (Η δομή της λειτουργικής προσευχής. Η έννοια της "σύναξης"). 	<p>Με τη συμπλήρωση της ύλης οι μαθητές θα πρέπει να μπορούν να</p> <ul style="list-style-type: none"> • συνειδητοποιούν ότι με το Βάπτισμά τους συμμετέχουν στη γενική Ιεροσύνη. • αισθάνονται ότι κατά τη λατρεία επέχουν θέση συνιερουργού. • αντλούν από τα λειτουργικά κείμενα τις επιβεβαιωτικές μαρτυρίες για τη θέση τους στη λατρεία. • συμμετέχουν στο εξής ενεργότερα στη λατρεία. 	<ul style="list-style-type: none"> • Να παρατεθεί φωτογραφικό υλικό που να παρουσιάζει τη συνύπαρξη κλήρου και λαού κατά την τέλεση διαφόρων Μυστηρίων. 	1
<p>Εργασία</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ερωτήσεις που να συνάδουν με τους διδακτικούς στόχους 				

Α/Α	ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡ.
Δ.Ε. 21	<p>Η Είσοδος και ενταξη στην Εκκλησία: Τα μυστήρια του Βαπτίσματος και του Χρίσματος</p> <p>Α' Κείμενα:</p> <ul style="list-style-type: none"> • "Επί τω ονόματι σου Κύριε... και εις τους αιώνας των αιώνων". (Ακολουθία Βαπτίσματος - Ευχή κατηχήσεως). • "Δέσποτα Κύριε ο Θεός ημών, προσκάλεσαι τον δούλον σου... και εις τους αιώνας" (Ακολ. Βαπτίσματος, Ευχή ονοματοδοσίας) • "Ευλογητός ει, Κύριε ο Θεός ο Παντοκράτωρ... και εις τους αιώνας των αιώνων" (Ακολ. Βαπτίσματος Ευχή του Μύρου). • "Το ιερώτατον Βάπτισμα... την τριήμερον έγερσιν" Συμεών Θεσ/νίκης Διάλογος Ξς'. 	<p>Με τη συμπλήρωση της ύλης οι μαθητές θα πρέπει να μπορούν να</p> <ul style="list-style-type: none"> • γνωρίζουν στοιχεία σχετικά με την ίδρυση, την ιστορία και τη θεολογία των μυστηρίων του Βαπτίσματος και του Χρίσματος. • γνωρίζουν τις βαθύτερες πτυχές των επί μέρους τμημάτων του Βαπτίσματος. • αξιολογούν το χάρισμα του δικού τους Βαπτίσματος και να συνειδητοποιούν την ιδιαιτερότητα της χριστιανικής τους ύπαρξης με βάση το Βάπτισμα και το Χρίσμα τους. 	<ul style="list-style-type: none"> • Μπορεί να χρησιμοποιηθεί μετάφραση των κειμένων από το βιβλίο «Το Βάπτισμα» (Κογκούλη, Οικονόμου, Σκαλτσή, εκδ. «ΛΥΔΙΑ» Θεσ/νίκη 1992). • Μπορεί να χρησιμοποιηθεί φωτογραφικό υλικό από το παραπάνω βιβλίο. 	1
<p>Εργασία</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ερωτήσεις που να συνάδουν με τους διδακτικούς στόχους • Μικρή έρευνα παρουσίασης αρχαίων Βαπτιστηρίων της Κύπρου 				

Α/Α	ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡ.
	<p>Β' Περιεχόμενο:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ιστορικά στοιχεία για το Βάπτισμα (Σύσταση από το Χριστό. Η σύνδεση Βαπτίσματος και πασχάλιας νύκτας. Κατήχηση και νηπιοβαπτισμός: η κατήχηση ως προετοιμασία για το Βάπτισμα. Η καθολική επικράτηση του νηπιοβαπτισμού). • Τελεσιουργία του Βαπτίσματος. (Τα τμήματα της τελεσιουργίας. Περί του αναδόχου. Τα υλικά στοιχεία του Βαπτίσματος.) • Η Θεολογία του μυστηρίου του Βαπτίσματος (Μυστήριο εισόδου. "Χριστόν ενεδύσασθε". Το μυστήριο της Αναγέννησης). • "Σφραγίς δωρεάς Πνεύματος Αγίου. Αμήν": το μυστήριο του Χρίσματος. (Ιστορικά και Θεολογικά στοιχεία για το Χρίσμα. Η ευθύνη της πίστης για το βαπτισμένο και χρισμένο Χριστιανό.) 	<p>Με τη συμπλήρωση της ύλης οι μαθητές θα πρέπει να μπορούν να</p>		

Α/Α	ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡ.
Δ.Ε. 22	<p>ίδρυση και Ιστορική Εξέλιξη της Θείας Ευχαριστίας</p> <p>Α' Κείμενα:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Α' Κορ, 11, 23-26. • Διδαχή των Δώδεκα Αποστόλων "Περί δε της ευχαριστίας... και η δύναμις διά Ιησού Χριστού εις τους αιώνας". • Ιουστίνου Α' Απολογία "Τη του ηλίου λεγομένη ημέρα... διά των διακόνων πέμπεται". <p>Β' Περιεχόμενο:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Η Θεία Ευχαριστία και ο Μυστικός Δείπνος (Εβραϊκό και Χριστιανικό πασχαλινό δείπνο. Η σημασία της σύστασης του Μυστηρίου από το Χριστό. • Η Θεία Ευχαριστία κατά την αποστολική και μεταποστολική εποχή. (Οι "αγάπες". Τα πρώτα μορφολογικά στοιχεία.) • Η σύνθεση των ευχών. (Από την ελεύθερη έμπνευση στη διαμόρφωση οριστικού κειμένου. Η δογματική κρυστάλλωση μέσα από τις ευχές.) • Οι πρώτες λειτουργίες. Η διαμόρφωση της Λειτουργίας του Αγίου Ι. Χρυσοστόμου. 	<p>Με τη συμπλήρωση της ύλης οι μαθητές θα πρέπει να μπορούν να</p> <ul style="list-style-type: none"> • γνωρίζουν τα σχετικά με την ίδρυση και την αρχική μορφή της Θείας Ευχαριστίας και να συνειδητοποιήσουν τη σημασία της σύστασης του Μυστηρίου από το Χριστό. • κατανοούν τη θέση της Θείας Ευχαριστίας στο Χριστιανισμό των πρώτων αιώνων. • συνειδητοποιούν ότι η σημερινή μορφή της Θείας Ευχαριστίας είναι αποτέλεσμα μακράς εξέλιξης, χωρίς όμως ν' αλλάζει ο πυρήνας της. 	<ul style="list-style-type: none"> • Να παρατεθούν φωτογραφίες με ευχαριστιακά θέματα των πρώτων αιώνων (αρχαιολογικά ευρήματα κατακομβών). 	1
<p>Εργασία</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ερωτήσεις που να συνάδουν με τους διδακτικούς στόχους 				

Α/Α	ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡ.
	<p>Η Θεία Λειτουργία του Αγ. Ιωάννου Χρυσοστόμου</p> <p>Αντί της διδακτικής ενότητας 23 του βιβλίου "Ορθόδοξη Πίστη και Λατρεία") να διδαχθεί "Η Θεία Λειτουργία του Αγίου Ιωάννου του Χρυσοστόμου" από τις εκδόσεις ΥΑΠ.</p>	<p>Με τη συμπλήρωση της ύλης οι μαθητές θα πρέπει να μπορούν να</p> <ul style="list-style-type: none"> • γνωρίζουν τα στάδια της Θείας Λειτουργίας. • συνειδητοποιούν ότι η Θεία Λειτουργία βρίσκεται στον πυρήνα της εκκλησιαστικής ζωής. • θέλουν να συμμετέχουν πιο ενεργά και τακτικά στη Θεία Λειτουργία. 	<ul style="list-style-type: none"> • Να τελεστούν ειδικές εκπαιδευτικές Θείες Λειτουργίες όπου θα ερμηνεύονται από τους Θεολόγους καθηγητές τα τελούμενα και δρώμενα. • Να αξιοποιηθεί το φωτογραφικό υλικό του βιβλίου. 	

Α/Α	ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡ.
Δ.Ε. ΘΛ1	<p>Εισαγωγή στη Θεία Λειτουργία</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ιερά Λειτουργικά Σκεύη. (Παρουσίαση διαλόγου και φωτογραφιών των Ιερών Λειτουργικών Σκευών. Κατά την παρουσία του Αγίου Ποτηρίου και του Αγίου Δίσκου να γίνει σύντομη αναφορά στην ακολουθία της Προσκομιδής). • Συνοπτικό διάγραμμα της Θείας Λειτουργίας. (Να γίνει αναφορά στα μαθήματα που θα ακολουθήσουν και των τμημάτων της Θείας Λειτουργίας που θα διαπραγματευτούν.) 	<p>Με τη συμπλήρωση της ύλης οι μαθητές θα πρέπει να μπορούν να</p> <ul style="list-style-type: none"> • αναγνωρίζουν τα ιερά λειτουργικά σκεύη και να γνωρίζουν τη χρησιμότητά τους. • γνωρίζουν συνολικά τη δομή της Θείας Λειτουργίας για να εντοπίζουν και το επί μέρους. • συνειδητοποιούν την ιερότητα των λειτουργικών σκευών που χρησιμοποιούνται στη τέλεση του μυστηρίου της Θείας Ευχαριστίας. 	<ul style="list-style-type: none"> • Μπορείτε να διδάξετε το μάθημα αυτό σε ναό που βρίσκεται κοντά στο σχολείο, για να παρουσιαστούν από τον ιερέα επί τόπου τα Λειτουργικά Σκεύη. 	1
<p>Εργασία</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Να συλλέξουν φωτογραφίες με Ιερά Λειτουργικά Σκεύη</i> 				

Α/Α	ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡ.
Δ.Ε. ΘΛ2	<p>Ο Λόγος του Θεού στη Θεία Λειτουργία</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αναφορά στο πρώτο μέρος της Θείας Λειτουργίας και στα επί μέρους τμήματά του: <ul style="list-style-type: none"> – Έναρξη (κείμενο και σχόλια σελ. 70) – Αντίφωνα (σχόλια σελ. 76) – Μικρή Είσοδος (σχόλια σελ. 86-87) – Τρισάγιος Ύμνος (σχόλια σελ. 90, κείμενο σελ. 92) – Αναγνώσματα (σχόλια σελ. 94 ευχή Ευαγγελίου σελ. 96). 	<p>Με τη συμπλήρωση της ύλης οι μαθητές θα πρέπει να μπορούν να</p> <ul style="list-style-type: none"> • γνωρίζουν τη δομή του πρώτου μέρους της Θείας Λειτουργίας. • συνειδητοποιούν ότι η Θεία Λειτουργία είναι έργο όλου του λαού του Θεού. • συνειδητοποιούν την παρουσία του Ένσαρκου Λόγου του Θεού στην εκφορά των Αναγνωσμάτων. • συμμετέχουν ενεργότερα και να επιδιώκουν να βρίσκονται από την αρχή της Θείας Λειτουργίας στο ναό. 	<ul style="list-style-type: none"> • Μπορείτε να ζητήσετε από τους μαθητές να παρακολουθήσουν και να εντοπίσουν τα σημεία του μαθήματος στη Θεία Λειτουργία που θα τελεστεί στην ενορία τους. 	1
<p>Εργασία</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ερωτήσεις που να συνάδουν με τους διδακτικούς στόχους 				

Α/Α	ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡ.
Δ.Ε. ΘΛ3	<p>Η Προσευχή για τον άνθρωπο και τη Φύση</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αναφορά στις διακονικές αιτήσεις της Θείας Λειτουργίας: <ul style="list-style-type: none"> – Μεγάλη Συναπτή. σ. 72. – Εκτενής Ικεσία. σ. 100 – Πληρωτικά - Αιτήσεις. σ. 122 – Αιτήσεις πριν τη Θ. Κοινωνία. σ. 156 <p>Να γίνει από το διδάσκοντα επιλογή αιτήσεων που να τονίζουν ότι η Θεία Λειτουργία καλύπτει όλες τις ανάγκες της ζωής.</p>	<p>Με τη συμπλήρωση της ύλης οι μαθητές θα πρέπει να μπορούν να</p> <ul style="list-style-type: none"> • γνωρίζουν ότι η Εκκλησία προσεύχεται για όλο τον κόσμο, τον άνθρωπο και τη φύση. • συνειδητοποιούν ότι η Εκκλησία προσεύχεται για όλες τις πτυχές της ανθρώπινης ζωής και τις ανάγκες του ανθρώπου. • επιδιώκουν την ενεργότερη και συνειδητή συμμετοχή τους στη Θεία Ευχαριστία όπου πραγματοποιείται ο εξαγιασμός σύμπαντος του κόσμου. 	<ul style="list-style-type: none"> • Μπορείτε να κάνετε επιλογή αποσπασμάτων από το βιβλίο του Μητροπολίτη Περγάμου Ιωάννου Δ. Ζηζιούλα. «Η κτίση ως Ευχαριστία» και να τα αξιοποιήσετε. 	1
<p>Εργασία</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ερωτήσεις που να συνάδουν με τους διδακτικούς στόχους • Αναφορά στη σύγχρονη οικολογική παρέμβαση της Εκκλησίας 				

Α/Α	ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡ.
Δ.Ε. ΘΛ4	<p>Τα προ της Αγίας Αναφοράς: Μεγάλη Είσοδος, ασπασμος - συμβολο</p> <ul style="list-style-type: none"> Μεγάλη Είσοδος: (σχόλια σελ. 114-115, Χερουβικός Ύμνος σ. 114). Ασπασμός - Σύμβολο της Πίστεως: ("Αγαπήσωμεν αλλήλους, ίνα εν ομονοία ομολογήσωμεν": Αγάπη και ομολογία της πίστεως. Ασπασμός της αγάπης, σχόλια σελ. 128. "Τας θύρας τας θύρας εν σοφία πρόσχωμεν": σχόλια σελ. 130). Το Σύμβολο της Πίστεως, Κείμενο και σχόλια. σ. 130. 	<p>Με τη συμπλήρωση της ύλης οι μαθητές θα πρέπει να μπορούν να</p> <ul style="list-style-type: none"> γνωρίζουν τη θέση της Μεγάλης Εισόδου και του Ασπασμού - Συμβόλου της Πίστεως στη δομή της Θείας Λειτουργίας, ότι δηλαδή προετοιμάζουν τους πιστούς για την Αγία Αναφορά που ακολουθεί αμέσως. συνειδητοποιούν ότι ο Χριστός είναι παρών και διέρχεται διαμέσου μας κατά την τελετή της Μεγάλης Εισόδου. αντιληφθούν ότι απαραίτητες προϋποθέσεις για την αληθινή συμμετοχή μας στο μυστήριο της Θείας Ευχαριστίας είναι η αγάπη και η ομολογία της πίστεώς μας. θέλουν να συμμετέχουν στη Θεία Ευχαριστία, γιατί σ' αυτή πραγματώνεται δια Ιησού Χριστού η κοινωνία της αγάπης. 		1
<p>Εργασία</p> <ul style="list-style-type: none"> Ερωτήσεις που να συνάδουν με τους διδακτικούς στόχους 				

Α/Α	ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡ.
Δ.Ε. ΘΛ5	<p>Αγία αναφορά</p> <ul style="list-style-type: none"> • Έναρξη (Κείμενο και σχόλια σελ. 134). • Ευχή Αγίας Αναφοράς (γιατί ευχαριστούμε το Θεό). • Επινίκιος Ύμνος (Κείμενο και σχόλια σελ. 138). • Συστατικοί Λόγοι (Κείμενο και σχόλια σελ. 142). • Ανάμνηση (Κείμενο και σχόλια σελ. 144). • "Τα σα εκ των σων..." (σχόλια σελ. 145). • Επίκληση του Αγίου Πνεύματος και Καθαγιασμός (Κείμενο και Σχόλια σελ. 146). • Ζώντες και κεκοιμημένοι ενωμένοι στη Θ. Ευχαριστία. 	<p>Με τη συμπλήρωση της ύλης οι μαθητές θα πρέπει να μπορούν να</p> <ul style="list-style-type: none"> • γνωρίζουν τα επιμέρους στοιχεία της Αγίας Αναφοράς. • συνειδητοποιούν ότι στην Αγία Αναφορά συνοψίζεται το Μυστήριο της Θείας Οικονομίας. • αντιληφθούν ότι στο μυστήριο της Θείας Ευχαριστίας η κατερχόμενη χάρη του Αγίου Πνεύματος μεταβάλλει τον Άρτο και τον Οίνο σε Σώμα και Αίμα Κυρίου. • αντιληφθούν ότι στο μυστήριο της Θείας Ευχαριστίας πραγματοποιείται ο εξαγιασμός του κόσμου και η ενότητα θριαμβεύουσας και στρατευόμενης εκκλησίας. • Θέλουν και να επιδιώκουν τη συμμετοχή τους στη Θεία Ευχαριστία, αιτούμενοι τον εξαγιασμό τους. 	<ul style="list-style-type: none"> • Συνίσταται η επιλογή αποσπασμάτων που θα αναφέρονται στο βαθύτερο νόημα της Θείας Ευχαριστίας από το έργο του Νικόλαου Καβάσιλα «Ερμηνεία της Θείας Λειτουργίας». 	1
<p>Εργασία</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να απομνημονευθούν στοιχεία της Αγίας Αναφοράς όπως ο Επινίκιος Ύμνος, οι Συστατικοί Λόγοι, η Επίκληση και ο Καθαγιασμός. Ερωτήσεις 				

Α/Α	ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡ.
Δ.Ε. ΘΛ6	<p>Η Θεία Κοινωνία</p> <ul style="list-style-type: none"> • Κυριακή Προσευχή (Κείμενο και σχόλια σελ. 162). • "Τα άγια τοις αγίοις" Σχόλια σελ. 36. • "Του Δείπνου σου του Μυστικού... εν τη βασιλεία σου." • "Μετά φόβου Θεού, πίστεως και αγάπης προσέλθετε" Σχόλια σελ. 170. • "Είδομεν το φως... ημάς έσωσεν". • "Όρθοί. Μεταλαβόντες... Ευχαριστήσωμεν τω Κυρίω". • Απόλυση. Αντίδωρο. Σχόλια σελ. 182. 	<p>Με τη συμπλήρωση της ύλης οι μαθητές θα πρέπει να μπορούν να</p> <ul style="list-style-type: none"> • γνωρίζουν τα επιμέρους σημεία τα σχετικά με τη Θεία Κοινωνία και τη σημασία τους. • συνειδητοποιούν τη μεγάλη δωρεά του Θεού να μας καθιστά συνδαιτήμονες του Υιού και Λόγου Του. • συνειδητοποιούν ότι η Θεία Κοινωνία μας καθιστά σύσσωμους και σύναιμους Χριστού. • θέλουν να μετέχουν πιο ενεργά και τακτικά στη Θεία Κοινωνία και να επιθυμούν να ευχαριστούν το Θεό για τη δωρεά αυτή. 	<ul style="list-style-type: none"> • Να γίνει αναφορά στην εικόνα της μετάληψης των Αποστόλων που βρίσκονται στο εξώφυλλο του βιβλίου. 	1
<p>Εργασία</p> <ul style="list-style-type: none"> • Μπορεί να γίνει έρευνα μεταξύ των μαθητών για τη συχνότητα συμμετοχής στη Θεία Κοινωνία και τους παράγοντες που την επηρεάζουν. 				

Α/Α	ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡ.
Δ.Ε. 24	<p>Το Μυστήριο της Μετάνοιας</p> <p>Α' Κείμενα:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ματθ. 18, 18 - Ιω. 20, 23 - Β' Κορ. 7, 10. • Γαλ. 6, 1. • "Ο Θεός, ο Σωτήρ ημών, ο δια του προφήτου σου Νάθαν... και εις τους αιώνας των αιώνων. Αμήν" (Ευχή επί εξομολογουμένων). <p>Β' Περιεχόμενο:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Η έννοια της αμαρτίας (διχασμός από το Θεό, το συνάνθρωπο και τη φύση). • Σύσταση και ιστορική εξέλιξη του μυστηρίου της Μετάνοιας (Βιβλική θεμελίωση και σύνδεση με τη Θ. Ευχαριστία). • Βαθύτερες πτυχές του μυστηρίου της Μετάνοιας (Η έννοια της αμαρτίας: η συναίσθηση και η ομολογία - κέντρο του Μυστηρίου. Η άφεση των αμαρτιών: επανασύνδεση με την Εκκλησία. Το απόρρητο της Εξομολόγησης). • Τι σημαίνει το μυστήριο της Μετάνοιας για το σύγχρονο άνθρωπο. (Χριστιανική, αυτοσυνειδησία, Πνευματική καθοδήγηση, Ψυχοσωματική αξία της μετάνοιας, Μετάνοια και Κοινωνικότητα.) 	<p>Με τη συμπλήρωση της ύλης οι μαθητές θα πρέπει να μπορούν να</p> <ul style="list-style-type: none"> • συνειδητοποιούν την έννοια της μετάνοιας. • αντιλαμβάνονται το θεοσύστατο χαρακτήρα της μετάνοιας και τη σημασία της για τη ζωή της Εκκλησίας. • ευαισθητοποιούνται στο θέμα της αυτογνωσίας (συναίσθηση των προσωπικών λαθών και αμαρτημάτων). • αποδέχονται τη σημασία της συγγνώμης τόσο για την προσωπική τους πρόοδο όσο και για την εκκλησιαστική διακοινωνία. 	<ul style="list-style-type: none"> • Να παρατεθεί απόσπασμα από την 87 ομιλία του Ιωάννου Χρυσοστόμου για τη μετάνοια: «Αν έχης αμαρτήματα... φιλανθρωπία απεριόριστος». 	1
<p>Εργασία</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ερωτήσεις που συνάδουν με τους διδακτικούς στόχους • Έρευνα για τη συχνότητα προσέλευσης στο μυστήριο της Εξομολόγησης 				

Α/Α	ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡ.
Δ.Ε. 25	<p>Η Ευλογία για μα ζωή συζυγίας. Το βαθύτερο νόημα του Μυστηρίου του Γάμου</p> <p>Α' Κείμενα:</p> <ul style="list-style-type: none"> • "Ο Θεός ο άγιος, ο πλάσας... και εις τους αιώνας των αιώνων" (Ακολουθία του Γάμου, Ευχή αρμόσεως). • Εφ. 5, 20-23 (αποστολικό ανάγνωσμα). • "Ο Πατήρ, ο Υιός και το Άγιον Πνεύμα... και πάντων των Αγίων" (Ευχή ευλογίας πριν από την απόλυση). • "Ο Γάμος μεταμορφώνει" απόσπασμα από το βιβλίο του Αλεξάνδρου Ελχανίνωφ "Ημερολόγιο ενός Ρώσου ιερέα". • Ι. Χρυσοστόμου, Ομιλία 20 στην προς Εφεσίους. <p>Β' Περιεχόμενο:</p> <ul style="list-style-type: none"> • "Και έσονται οι δύο εις σάρκα μίαν" πτυχές του μυστηρίου του Γάμου (Η άρμωση. Θεολογία της ένωσης. "Το μυστήριον τούτο μέγα εστί"). • Οι συμβολισμοί των τελουμένων (Δακτύλιοι, στέφανοι, ποτήριο, χορός, ευχές, κουμπάρος). 	<p>Με τη συμπλήρωση της ύλης οι μαθητές θα πρέπει να μπορούν να</p> <ul style="list-style-type: none"> • γνωρίζουν όλες τις ιδιαίτερες νοηματικές πτυχές του μυστηρίου του Γάμου. • ευαισθητοποιούνται στα μηνύματα της Ακολουθίας του Γάμου. • συνειδητοποιούν την έννοια της συζυγίας καθώς και τα εφόδια που παρέχει η Εκκλησία για τη δημιουργία μιας αρμονικής σχέσης. • προβληματίζονται πάνω στη δυνατότητα ή όχι της συνύπαρξης χριστιανικής πίστης και πολιτικού γάμου. 	<ul style="list-style-type: none"> • Να παρατεθεί φωτογραφικό υλικό από το μυστήριο του Γάμου. 	1

Α/Α	ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡ.
	<ul style="list-style-type: none"> • Οι σκοποί του Γάμου: τελείωση προσώπων - τεκνογονία. • Βαπτισμένος Χριστιανός και πολιτικός γάμος. (Υπάρχει δυνατότητα συνύπαρξης. Τι σημαίνει για ένα βαπτισμένο η συμμετοχή στον πολιτικό γάμο.) 	<p>Με τη συμπλήρωση της ύλης οι μαθητές θα πρέπει να μπορούν να</p>		
<p>Εργασία</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ερωτήσεις που να συνάδουν με τους διδακτικούς στόχους. • Μικρές έρευνες μεταξύ των νέων για το αν προτιμούν εκκλησιαστικό ή πολιτικό γάμο και γιατί. 				

Α/Α	ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡ.
Δ.Ε. 26	<p>Πνευματική Διακονία: Το Μυστήριο της Ιεροσύνης</p> <p>Α' Κείμενα:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Α' Τιμ. 4, 14 - Β' Τιμ. 1, 6. • Εβρ. 8,1 και 4,14 - 5,15. • "Ο Θεός, ο μέγας εν δυνάμει... και του Αγίου Πνεύματος" (Ευχή χειροτονίας Πρεσβυτέρου). • "Κύριε ο Θεός ημών, ο δια το μη δύνασθαι... και εις τους αιώνας των αιώνων. Αμήν. (Ευχή χειροτονίας Επισκόπου). <p>Β' Περιεχόμενο:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Η σύσταση του Μυστηρίου και η αποστολική διαδοχή. (Η Ιεροσύνη του Χριστού. Η Ιεροσύνη ως κριτήριο γνησιότητας της Εκκλησίας.) • Η Ειδική Ιεροσύνη: έννοια και ευθύνες. (Τελεσιουργία του Μυστηρίου και έμφαση στο σύνδεσμο του με τη Θ. Ευχαριστία. Η αποστολή του ποιμένος.) • Η συνύπαρξη εξουσίας και διακονίας. Πνευματική διακονία και επαγγελματισμός. Το μυστήριο της Ιεροσύνης στο σύγχρονο κόσμο. (Το πρόσωπο του ιερέα. Η ιστορία του ράσου. Οι ευθύνες κλήρου και λαού. • Η Ιεροσύνη στις άλλες χριστιανικές ομολογίες. 	<p>Με τη συμπλήρωση της ύλης οι μαθητές θα πρέπει να μπορούν να</p> <ul style="list-style-type: none"> • συνειδητοποιούν ότι το μυστήριο της Ιεροσύνης στηρίζεται στην Αποστολική διαδοχή, που είναι η βασική εγγύηση γνησιότητας της Εκκλησίας. • θέλουν να συνεργαστούν με τους κληρικούς στο αγιαστικό, διδακτικό, ιεραποστολικό, απολογητικό και διοικητικό έργο της Εκκλησίας. 	<ul style="list-style-type: none"> • Συνίσταται η επιλογή (κατά την κρίση του συγγραφέα) αποσπασμάτων από τους «Περί Ιεροσύνης» λόγους του Αγ. Ι. Χρυσοστόμου. • Παρουσία φωτογραφικού υλικού με τα άμφια των κληρικών. 	1
<p>Εργασία</p> <ul style="list-style-type: none"> • Εργασίες από τους μαθητές που να αναφέρονται στους βαθμούς και τους τίτλους των κληρικών 				

Α/Α	ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡ.
Δ.Ε. 27	<p>Η ενότητα Σώματος και Ύψους Το Μυστήριο του Ευχελαίου</p> <p>Α' Κείμενα:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ιακ. 5, 14-15 • "Πάτερ Άγιε... και πάντων των Αγίων", "Άναρχε, αδιάδοχε... και εις τους αιώνας των αιώνων". (Ευχές του μυστηρίου του Ευχελαίου.) <p>Β' Περιεχόμενο:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Η σύσταση του Μυστηρίου και η διαμόρφωση της σημερινής Ακολουθίας (Η θέση του Χριστού και της Εκκλησίας απέναντι στην ασθένεια. Ευχέλαιο και Θεία Ευχαριστία. Η τέλεση "κατ' οίκον" και κατά τη Μ. Τετάρτη.) • "Πάτερ Άγιε, ιατρέ των ψυχών και των σωμάτων", η θεραπεία, από τη σωματική και ψυχική ασθένεια. (Ενότητα ψυχής και σώματος.) • Η αγιαστική δύναμη του ελαίου ("έλαιον αγαλλιάσεως, έλαιον αγιασμού, θώραξ δυνάμεως, πάσης διαβολικής ενεργείας αποτρόπαιον") • Αμαρτία και ασθένεια: μια σύγχρονη προβληματική. 	<p>Με τη συμπλήρωση της ύλης οι μαθητές θα πρέπει να μπορούν να</p> <ul style="list-style-type: none"> • αντιλαμβάνονται τη φροντίδα της Εκκλησίας για τον άνθρωπο, ως ψυχοσωματική ενότητα. • συνειδητοποιούν την ενότητα της ψυχοσωματικής τους φύσης και των υπαρξιακών διαστάσεων που απορρέουν από το γεγονός αυτό. • θέλουν να συμμετέχουν στο Μυστήριο του Ευχελαίου. 		1
<p>Εργασία</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ερωτήσεις που να συνάδουν με τους στόχους • Έρευνα για την ιατρική φροντίδα που προσφέρει η Εκκλησία 				

Α/Α	ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡ.
Δ.Ε. 28	<p>Ο Αγιασμός της ανθρώπινης ζωής στη Λατρεία</p> <ul style="list-style-type: none"> • Η Ακολουθία του Μεγάλου και Μικρού Αγιασμού (αναφορά στην ατομική και κοινωνική ζωή των Χριστιανών). • Ευχές για τις διάφορες περιστάσεις της ανθρώπινης ζωής (ασθένειες, επαγγελματική ζωή, γεωργική παραγωγή, ευλογία περιουσιακών στοιχείων). • "Αγιασματάριο": ένα από τα βασικά λειτουργικά βιβλία της εκκλησίας (αναφορά στο περιεχόμενό του). • Η βαθύτερη έννοια των ποικίλων αγιαστικών πράξεων (αναφορά στη "λειτουργική πρόσληψη" του συνόλου της ανθρώπινης ζωής). 	<p>Με τη συμπλήρωση της ύλης οι μαθητές θα πρέπει να μπορούν να</p> <ul style="list-style-type: none"> • γνωρίζουν τις ποικίλες αγιαστικές πράξεις της Εκκλησίας. • συνειδητοποιούν την αγιαστική παρουσία της Εκκλησίας σε όλες τις πτυχές της ανθρώπινης ζωής. • θέλουν να δεχτούν στη ζωή τους την αγιαστική δωρεά της εκκλησίας. 	<ul style="list-style-type: none"> • Να επιδειχθούν τα λειτουργικά βιβλία που περιέχουν την Ακολουθία του Αγιασμού. • Όπου είναι δυνατό η διδασκαλία της Δ.Ε να συνδυασθεί με την τέλεση αγιασμού στο σχολείο ή στο ναό της ενορίας (αρχή έτους-μήνα). • Να τονιστεί η αναγκαιότητα και ωφέλεια της προσωπικής και συνειδητής συμμετοχής στον αγιασμό που τελείται στο σχολείο (αρχή σχολικού έτους) ή σε άλλες περιπτώσεις (αγιασμός υδάτων-Θεοφάνεια, εγκαίνια καταστημάτων κ.λ.π.). 	1
<p>Εργασία</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Να δοθούν ερωτήσεις σχετικές προς τους στόχους της Δ.Ε. Είναι δυνατό να ανατεθούν μικρές εργασίες όπως: ερμηνεία και ανάλυση συγκεκριμένης ευχής, που αναπέμπεται σε ειδική περίπτωση, η οποία αφορά τη ζωή των μαθητών (π.χ. αγιασμός στο σχολείο, ευχή για την ανάρρωση ασθενούς κ.λ.π.)</i> 				

Α/Α	ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡ.
Δ.Ε. 29	<p>Οι λειτουργικές περιόδους του τριωδίου, Μ. Σαρακοστής και Πεντηκοσταρίου: Οδοδείκτες στην Πνευματική Ζωή του Πιστού</p> <p>"Ψυχή μου, ψυχή μου, ανάστα τι καθεύδεις..." (Ύμνος του Μ. Αποδείπνου).</p> <p>Δέσποτα παντοκράτωρ, ο πάσαν την κτίσιν..." (Λειτουργία Προηγιασμένων, ευχή μετά τη Θ. Μετάληψη).</p> <p>"Κύριε και Δέσποτα της ζωής μου..." (Ευχή του Αγ. Εφραίμ).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Η διαμόρφωση της λειτουργικής περιόδου του Τριωδίου - Μ. Τεσσαρακοστής - Πεντηκοσταρίου. Η τεσσαρακονθήμερη νηστεία. Προπαρασκευαστικό στάδιο (από Κυριακής Τελώνου και Φαρισαίου μέχρι Τυρινής). Χρονικά πλαίσια Μ. Τεσσαρακοστής. Το εορτολογικό περιεχόμενο της Μ. Τεσσαρακοστής. Μ. Εβδομάδα: διαμόρφωση των Ακολουθιών με βάση το Πάσχα. Πεντηκοστάριο: "η περίοδος της δόξας" (Ιωάννεια περίοδος). • Λειτουργικές ιδιαιτερότητες της Μ. Σαρακοστής (Λειτουργία Προηγιασμένων, Κατανυκτικοί Εσπερινοί, Μ. Κανόνας, Ακάθιστος Ύμνος.) • Πώς οι μεγάλες λειτουργικές περιό- 	<p>Με τη συμπλήρωση της ύλης οι μαθητές θα πρέπει να μπορούν να</p> <ul style="list-style-type: none"> • αναγνωρίζουν βασικά ιστορικά και θεολογικά στοιχεία για τις λειτουργικές περιόδους του Τριωδίου, της Μ. Τεσσαρακοστής και του Πεντηκοσταρίου. • αποκομίσουν γνώσεις και βιώματα που θα τους βοηθήσουν για μια ουσιαστικότερη συμμετοχή στις λατρευτικές ευκαιρίες των συγκεκριμένων λειτουργικών περιόδων. 	<ul style="list-style-type: none"> • Να ακουστεί από κατάλληλη κασέτα ο ύμνος «Ψυχή μου, ψυχή μου...»). • Να παρατεθεί πίνακας με τις ονομασίες των Κυριακών του Τριωδίου και τις γιορτές του Πεντηκοσταρίου. • Να επιδειχθούν τα λειτουργικά βιβλία του Τριωδίου και του Πεντηκοσταρίου. • Να ενημερωθούν οι μαθητές για την ύπαρξη διαφόρων εκδόσεων τσέπης, στις οποίες περιέχονται ακολουθίες, όπως του Ακαθίστου Ύμνου, της Μ. Εβδομάδας κ.ά. 	1

Α/Α	ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡ.
	<p>δοι ενεργούν σαν οδοδείκτες στην πνευματική πορεία του πιστού. (Ο συνδυασμός νηστείας και προσευχής. Η πνευματική έξαρση, όπως περιγράφεται στην ευχή του Αγ. Εφραίμ: "Κύριε και Δέσποτα...".)</p>	<p>Με τη συμπλήρωση της ύλης οι μαθητές θα πρέπει να μπορούν να</p>		
<p>Εργασία</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Ανάθεση στους μαθητές μικρών, καθ' ομάδας, εργασιών όπως: σύνταξη διαγραμμάτων με τις Κυριακές του Τριωδίου και τις γιορτές του Πεντηκοσταρίου, καταγραφή λατρευτικών ιδιαιτεροτήτων της περιόδου.</i> 				

Α/Α	ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡ.
Δ.Ε. 30	<p>Ο Πλούτος της εκκλησιαστικής ποίησης (Υμνογραφία)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Προέλευση, εξέλιξη και είδη των ύμνων (τροπάρια, κοντάκια, κανόνες). • Ποιητές, υμνογράφοι και μελωδοί (αναφορά στα βασικότερα ονόματα και στα χαρακτηριστικότερα έργα τους). • Η ποίηση στην υπηρεσία της λατρείας. (Ο θεολογικός χαρακτήρας των ύμνων. Δοξολογία-διδαχή. Η γλώσσα των ύμνων). • Επίδραση στη σύγχρονη λογοτεχνία (ποίηση, πεζογραφία). 	<p>Με τη συμπλήρωση της ύλης οι μαθητές θα πρέπει να μπορούν να</p> <ul style="list-style-type: none"> • γνωρίζουν τα σχετικά με τη γένεση, εξέλιξη και τα είδη της εκκλησιαστικής ποίησης σε συνάφεια με τη μελωδία. • εκτιμούν τον πλούτο της ποίησης αυτής. • βοηθηθούν στην πληρέστερη κατανόηση της υμνογραφίας μέσα στη χριστιανική λατρεία. 	<ul style="list-style-type: none"> • Να διαβαστούν αγιογραφικά χωρία, τα οποία χρησιμοποιούνται αυτούσια ή σε παραλλαγή στην υμνολογία της Εκκλησίας (π.χ. Ωδή Θεοτόκου Λουκ. α' 46-55) Αναστάσιμα Εξαποστειλάρια και Εωθινά). 	1
<p>Εργασία</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Απάντηση σε σχετικές προς τους στόχους του μαθήματος ερωτήσεις</i> 				

Α/Α	ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡ.
Γ' Δ.Ε. 31-34	<p>ΣΥΓΧΡΟΝΟΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Η θέση των λαϊκών και ιδιαίτερα των γυναικών στη σύγχρονη λατρεία. • Διαφύλαξη αλλά και ανανέωση της λειτουργικής παράδοσης. • Προβληματισμοί για τη λειτουργική γλώσσα και μουσική. • Η ευθύνη για μια λειτουργική ανανέωση. 	<p>Με τη συμπλήρωση της ύλης οι μαθητές θα πρέπει να μπορούν να</p> <ul style="list-style-type: none"> • εκφράζουν τα προσωπικά τους προβλήματα περί της λατρείας. • ανταλλάσσουν απόψεις πάνω σε λειτουργικά προβλήματα που επισήμαναν είτε οι ίδιοι είτε οι συμμαθητές τους. • αισθάνονται την ευθύνη που έχουν ως μέλη της Εκκλησίας, για μια λειτουργική ανανέωση. • αναλάβουν πρωτοβουλίες για την πραγματοποίηση της ανανέωσης αυτής. 		

Α/Α	ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡ.
Δ.Ε. 31	<p>προβληματισμοί για τη λειτουργική γλώσσα και μουσική</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ποια είναι η γλώσσα στη λατρεία; (Περιγραφική αναφορά στο λειτουργικό γλωσσικό ιδίωμα. Προβλήματα, από την ιστορία της Εκκλησίας, σχετικά με τη λειτουργική γλώσσα). • Η κατανόηση της λειτουργικής γλώσσας και το θέμα της μετάφρασης των λειτουργικών κειμένων. (Η κατανόηση ως βασική προϋπόθεση συμμετοχής στη λατρεία. Η ανάγκη μιας «λατρευτικής αγωγής» με χρήση μεταφράσεων). • Η μουσική στη λατρεία της Εκκλησίας. (Γένεση και εισαγωγή της μουσικής στη λατρεία-αντιδράσεις-βασικοί σταθμοί εξέλιξης). • Εκκλησιαστική μουσική παράδοση και νεωτεριστικές τάσεις. (Η σχέση της παράδοσης αυτής με τη δημοτική μουσική παράδοση και τη σύγχρονη ελληνική μουσική. Η ανάγκη σπουδής και διάδοσης της παράδοσης. Προέλευση και προβλήματα των νεωτεριστικών τάσεων). 	<p>Με τη συμπλήρωση της ύλης οι μαθητές θα πρέπει να μπορούν να</p> <ul style="list-style-type: none"> • γνωρίζουν τα σχετικά με το λειτουργικό ιδίωμα και να εκφράζουν τις απόψεις τους για τα προβλήματα που προέρχονται από τη δυσκολία κατανόησης της λειτουργικής γλώσσας. • μέσα από τη συνειδητοποίηση της αλήθειας ότι η κατανόηση της λειτουργικής γλώσσας συνεπάγεται την καλύτερη συμμετοχή στη λατρεία, να παροτρυνθούν στη μελέτη των λειτουργικών κειμένων με τη βοήθεια κατάλληλων μεταφράσεων. • είναι πληροφορημένοι για τα σχετικά με τη γένεση και εξέλιξη της εκκλησιαστικής μουσικής. • συνειδητοποιήσουν την ύπαρξη νεωτεριστικών τάσεων, καθώς και την ανάγκη διαφύλαξης της εκκλησιαστικής μουσικής παράδοσης. • θελήσουν να γνωρίσουν καλύτερα την παράδοση αυτή και να φροντίσουν για τη διάδοσή της. 	<ul style="list-style-type: none"> • Να προβληθεί βιντεοταινία με υμνολογικό-μουσικό περιεχόμενο (π.χ. χορωδίες αγιορειτών πατέρων, Θεόδουλος Καλλίνικος - Π.Ι. Κύπρου). <p>ή</p> <p>να ακουστούν από κατάλληλες κασέτες χαρακτηριστικά αποσπάσματα εκκλησιαστικής μουσικής. Όπου αυτό είναι δυνατό, γνωστοί ύμνοι να αποδοθούν από το διδάσκοντα και τους μαθητές.</p>	1
<p>Εργασία</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Να ανατεθεί στους μαθητές (καθ' ομάδας) η πραγματοποίηση μικρής έρευνας για το βαθμό κατανόησης της λατρευτικής γλώσσας από τα πρόσωπα του περιβάλλοντός τους. Τα συμπεράσματα να ανακοινωθούν στην τάξη.</i> 				

Α/Α	ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡ.
Δ.Ε. 32	<p>η θέση των λαϊκών στη σύγχρονη λατρεία: επισημανσεις και προβληματισμοί</p> <ul style="list-style-type: none"> • Επισημάνσεις των προβλημάτων (η απομόνωση των λαϊκών από τα τελούμενα: παρακολούθηση και όχι συμμετοχή. Μη συμμετοχή στη ψαλμωδία, απομόνωση από τις ευχές). • Τα αίτια των προβλημάτων (η άγνοια των λαϊκών, η έλλειψη λειτουργικής κατήχησης, τάσεις λειτουργικής απομόνωσης των πιστών). • Αγώνας για μια λειτουργική αναβάθμιση της θέσης των λαϊκών (η πρωτοβουλία για ενημέρωση σε θέματα λατρείας, η ενεργοποίηση των πιστών στη λατρεία ως μέλημα των ίδιων των πιστών). 	<p>Με τη συμπλήρωση της ύλης οι μαθητές θα πρέπει να μπορούν να</p> <ul style="list-style-type: none"> • είναι σε θέση να εκφράσουν και να ανταλλάξουν απόψεις για τη θέση των λαϊκών στη σύγχρονη λατρεία. • συνειδητοποιούν τις αιτίες και τις συνέπειες της υφιστάμενης απομόνωσης των λαϊκών από τη λειτουργική ζωή. • θελήσουν να ενεργοποιηθούν για την αναβάθμιση της θέσης τους στη λατρεία. 	<ul style="list-style-type: none"> • Να αξιοποιηθεί κατάλληλα σειρά σχετικών άρθρων γνωστών κληρικών, θεολόγων και άλλων που δημοσιεύθηκαν στα τεύχη 71, 72, 73 του περιοδικού «Σύναξη». 	1
<p>Εργασία</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Να δοθεί η ευκαιρία στους μαθητές να εκφράσουν τις απόψεις τους στην τάξη και να αξιολογηθεί ο βαθμός συμμετοχής στο διάλογο που θα αναπτυχθεί και ο βαθμός πληρότητας των προτάσεων-εισηγήσεων που θα καταθέσουν</i> 				

Α/Α	ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡ.
Δ.Ε. 33	<p>η γυναίκα στη λατρεία</p> <ul style="list-style-type: none"> • Η ορθόδοξη άποψη για την ιεροσύνη των γυναικών (αναφορά στο θέμα των διακονισσών). • Υφίσταται υποτίμηση της γυναίκας στη σύγχρονη λατρεία; (Εβραϊκά κατάλοιπα σε κάποιες ευχές, ευχές καθιερώσεως για γυναίκες-μοναστική καθιέρωση, ευχές για είσοδο στο Άγιο Βήμα, η απομόνωση της γυναίκας από την ψαλμωδία). • Η ανάγκη πλήρους ισοτιμίας της γυναίκας με τους λαϊκούς άνδρες στη λατρεία: σκέψεις και προτάσεις (η δυνατότητα συμμετοχής στα λειτουργικά αναγνώσματα, ενεργότερη συμμετοχή σε Μυστήρια και αγιαστικές πράξεις). 	<p>Με τη συμπλήρωση της ύλης οι μαθητές θα πρέπει να μπορούν να</p> <ul style="list-style-type: none"> • συνειδητοποιήσουν και να σχολιάσουν τα υφιστάμενα στη λατρεία προβλήματα σχετικά με τη θέση της γυναίκας. • θελήσουν να ενεργοποιηθούν για σωστή προβολή της ισοτιμίας των λαϊκών ανδρών με τις γυναίκες στη λατρεία. 	<ul style="list-style-type: none"> • Να γίνει κατάλληλη και εμπειριστατωμένη ενημέρωση για την τακτική που ακολουθείται στο συγκεκριμένο ζήτημα στον εκτός Ορθοδοξίας Χριστιανικό κόσμο. • Να ακουστούν σχετικοί ύμνοι, ανάλογα με την περίοδο του εκκλησιαστικού έτους (Κυριακής των Μυροφόρων - Θεοτόκου). • Να επιδειχθούν εικόνες της Θεοτόκου και αγίων γυναικών. 	1
<p>Εργασία</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Αξιοποίηση ερωτήσεων. Ανάθεση σε μαθητές να συλλέξουν και να ανακοινώσουν στην τάξη στοιχεία από το βίο και τη διδασκαλία αγίων γυναικών (μπορεί να γίνει επεξεργασία μικρών αποσπασμάτων από το «Μητερικόν»)</i> 				

Α/Α	ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡ.
Δ.Ε. 34	<p>εκκλησιασμος: αναγκη ή συνηθεια</p> <p>Κείμενα του Αγ. Μαξίμου Ομολογητή και Ι. Χρυσοστόμου, όπως δίνονται σε μετάφραση στο βιβλίο του Ιερομόναχου Γρηγορίου, «Ο εκκλησιασμός», Δόμος, Αθήνα 1991, σελ. 114 και 135-136. Επίσης και Ι. Κογκούλη «Ο Εκκλησιασμός των Μαθητών. Συμβολή στη Λατρευτική Αγωγή». Θεσ/νίκη 1992.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Η Εκκλησία: σύναξη του λαού του Θεού στον «οίκο» του Θεού (η ενότητα του πιστού με το Χριστό, η ένωση με τους αδελφούς). • Η ανάγκη του εκκλησιασμού. Κυριακή, η ημέρα του Κυρίου. • Ο σύγχρονος άνθρωπος και ο εκκλησιασμός. (Τα Κοινωνικά δεδομένα που εμποδίζουν τον εκκλησιασμό. Ο μη συνειδητός εκκλησιασμός. Οι πνευματικοί καρποί του εκκλησιασμού.) • Η συλλογική ευθύνη για μια λειτουργική ανανέωση. 	<p>Με τη συμπλήρωση της ύλης οι μαθητές θα πρέπει να μπορούν να</p> <ul style="list-style-type: none"> • λάβουν αφορμές σκέψης και προβληματισμού για το θέμα του εκκλησιασμού. • είναι σε θέση να ανταλλάξουν απόψεις για το θέμα του εκκλησιασμού στη σύγχρονη εκκλησιαστική πραγματικότητα. • κατανοούν την ανάγκη του εκκλησιασμού και να θέλουν να ισχυροποιηθούν προς την κατεύθυνση αυτή. • συνειδητοποιούν την ανάγκη της εξέλιξης για τον εμπλουτισμό της λατρείας, καθώς και τη δική τους ευθύνη για μια λειτουργική ανανέωση. 	<ul style="list-style-type: none"> • Να επισημανθούν και να συζητηθούν επί μέρους σημεία που αφορούν τον ομαδικό εκκλησιασμό των μαθητών και την προσωπική ευθύνη του καθενός, για την πραγματοποίησή του κατά τον πλέον αποδοτικό τρόπο. 	1
<p>Εργασία</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Να ζητηθεί από τους μαθητές να καταγράψουν τις προσωπικές τους εμπειρίες, παρατηρήσεις και εισηγήσεις σχετικά προς το ζήτημα του εκκλησιασμού</i> 				

Α/Α	ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡ.
Δ' Δ.Ε. 35-41	<p>μορφες πιστησ και λατρειασ εκτος της εκκλησιασ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Τι είναι οι καταστροφικές λατρείες. • Η Μαγεία και ο Σατανισμός: δύο σύγχρονα κοινωνικοθρησκευτικά προβλήματα. • Παραθρησκευτικές κινήσεις με ασιατική και χριστιανική προσέλευση. Η Μασονία και η οργάνωση των Μαρτύρων του Ιεχωβά. • Το πρόβλημα του πνευματισμού - εσωτερισμού, της δεισιδαιμονίας και των προλήψεων. 	<p>Με τη συμπλήρωση της ύλης οι μαθητές θα πρέπει να μπορούν να</p> <ul style="list-style-type: none"> • γνωρίζουν με τρόπο έγκυρο μορφές λαθεμένης πίστης και λατρείας έξω από το χώρο της Εκκλησίας. • συζητούν ελεύθερα τις επιδιώξεις και τους απώτερους στόχους αυτών των μορφών λατρείας. • τοποθετούνται κριτικά απέναντι στην όλη φιλοσοφία και πρακτική αυτών των μορφών λατρείας διαφυλάσσοντας την ελευθερία του προσώπου τους. 		

Α/Α	ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡ.
Δ.Ε. 35	<p>η μαγεία</p> <ul style="list-style-type: none"> • Τι είναι μαγεία. Ιστορική αναδρομή στο φαινόμενο. • Μορφές έκφρασης και σύμβολα. • Κοινωνιολογική και εθνολογική ερμηνεία. • Η θέση της Εκκλησίας. • Μαγεία και προσωπική ελευθερία. • Κοινωνικές και ηθικές συνέπειες. 	<p>Με τη συμπλήρωση της ύλης οι μαθητές θα πρέπει να μπορούν να</p> <ul style="list-style-type: none"> • έχουν πληροφορηθεί για τις βασικότερες πτυχές του φαινομένου της μαγείας. • βοηθηθούν στην κατανόηση του φαινομένου, όπως το ερμηνεύει η Εκκλησία. • κατανοούν αυτή την τοποθέτηση. • ευαισθητοποιηθούν και να σταθούν κριτικά απέναντι στις σύγχρονες μορφές έκφρασης της μαγείας. 	<ul style="list-style-type: none"> • Να παρατεθούν σχετικά κείμενα για την όσο το δυνατό πληρέστερη ερμηνεία του φαινομένου. • Να τονιστούν οι ηθικο-κοινωνικές και εθνικές συνέπειες του φαινομένου. 	1
<p>Εργασία</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Να ανατεθεί στους μαθητές η συγκέντρωση πληροφοριών, από εφημερίδες και άλλα έντυπα, που να σχετίζονται με το θέμα. Οι μαθητές να εκφράσουν την άποψη τους για το φαινόμενο και να το αξιολογήσουν τόσο από πλευράς εξάπλωσης όσο και από ηθικοθρησκευτικής απόψεως.</i> 				

Α/Α	ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡ.
Δ.Ε. 36	<p>ο σατανισμός</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ο Σατανισμός ως λατρεία του σατανά και ως ιδεολογία. • Μορφές πίστης και λατρείας. • Κείμενα. • Ο άνθρωπος κάτω από την επήρεια της παρουσίας του κακού. • Αφανισμός του προσώπου. • Ψυχική αναστάτωση και αποπροσανατολισμός. • Η κατάργηση της προσωπικής ελευθερίας. • Ο Χριστός και η Εκκλησία απέναντι στο κακό και τις μορφές του. • Κοινωνικές και εθνικές συνέπειες. 	<p>Με τη συμπλήρωση της ύλης οι μαθητές θα πρέπει να μπορούν να</p> <ul style="list-style-type: none"> • γνωρίζουν όλες τις πτυχές του φαινομένου. • προβληματιστούν για να αποτρέψουν από τη ζωή τους επήρειες από τέτοιου είδους πίστη και λατρίες. 	<ul style="list-style-type: none"> • Να παρατεθεί φωτογραφικό υλικό. • Να τονιστούν οι ηθικο-κοινωνικές και εθνικές συνέπειες του φαινομένου. 	1
<p>Εργασία</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Απάντηση σχετικών, προς τους στόχους, ερωτήσεων</i> 				

Α/Α	ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡ.
Δ.Ε. 37	<p>πνευματισμος - εσωτερισμος: δεισιδαιμονισο και προληψειο</p> <ul style="list-style-type: none"> • Εσωτερισμός και πνευματισμός. Οι βαθύτερες αιτίες της δημιουργίας τους. • Σκοποί και επιδιώξεις. • Τρόποι επίτευξης των στόχων. • Ο τύπος του ανθρώπου που ασχολείται με τον Πνευματισμό και τον Εσωτερισμό. • Οι δεισιδαιμονίες και προλήψεις στη ζωή των ανθρώπων. • Η στάση της Εκκλησίας απέναντι στον Πνευματισμό και τον Εσωτερισμό. • Η Εκκλησία απελευθερώνει από την πρόληψη και τη δεισιδαιμονία. 	<p>Με τη συμπλήρωση της ύλης οι μαθητές θα πρέπει να μπορούν να</p> <ul style="list-style-type: none"> • γνωρίζουν το χαρακτήρα και τις επιδιώξεις του Εσωτερισμού και του Πνευματισμού. • εννοούν και να εξηγούν τα αίτια της ύπαρξης δεισιδαιμονικών αντιλήψεων και προληπτικών στάσεων στη ζωή. • κατανοούν τη στάση της Εκκλησίας απέναντι σ' αυτά τα φαινόμενα και να τοποθετούνται έμπρακτα και υπεύθυνα. 	<ul style="list-style-type: none"> • Να τονιστούν οι συνέπειες από τη συμμετοχή σε πνευματικές εκδηλώσεις ή από τη μελέτη βιβλίων πνευματιστικού περιεχομένου, έστω κι αν αυτό γίνεται από περιέργεια. 	1
<p>Εργασία</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Απάντηση σχετικών προς τους στόχους ερωτήσεων</i> 				

Α/Α	ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡ.
Δ.Ε. 38	<p>παραθρησκευτικες κινήσεις με ασιατική προέλευση</p> <ul style="list-style-type: none"> • Τι είναι παραθρησκευτικές κινήσεις με ασιατική προέλευση. • Ποιες είναι οι κυριότερες και πιο γνωστές. • Κ.Ε.Φ.Ε. - Scientology. • Κίνηση Χάρε Κρίσνα - Γκουρουισμός. • Μαχαράτζ Τζι. • Υπερβατικός διαλογισμός. Νατζέμυ. • Βουδδιστική Εταιρεία. • Σουφισμός. • Μουν. • Σάι Μπάμπα. • Οι βασικότερες διδασκαλίες των παραθρησκευτικών κινήσεων για το Θεό, τον κόσμο και τον άνθρωπο (π.χ. διδασκαλία μετεμψύχωσης). • Παραθρησκευτική νομοτέλεια και προσωπική ελευθερία. • Κριτικές παρατηρήσεις - Συνέπειες. 	<p>Με τη συμπλήρωση της ύλης οι μαθητές θα πρέπει να μπορούν να</p> <ul style="list-style-type: none"> • γνωρίζουν τις κυριότερες παραθρησκευτικές κινήσεις, των οποίων οι ρίζες βρίσκονται στις διδασκαλίες ασιατικών θρησκευμάτων. (Διδασκαλία, φιλοσοφία, τρόπος ζωής των οπαδών τους). • είναι σε θέση να συνειδητοποιήσουν τα πνευματικά κενά, τα οποία δημιουργούν στον ψυχικό κόσμο του ανθρώπου. • μπορούν να λάβουν κριτική στάση απέναντί τους. 	<ul style="list-style-type: none"> • Να παρατεθούν κείμενα από δικαστικές αποφάσεις, έντυπα των διαφόρων κινήσεων και σχετικό φωτογραφικό υλικό. • Να παρατεθεί πίνακας όλων των γνωστών παραθρησκευτικών κινήσεων με ασιατική προέλευση. • Να τονιστούν οι ηθικοκοινωνικές και εθνικές συνέπειες του φαινομένου. 	1
<p>Εργασία</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να ανατεθεί στους μαθητές η συλλογή, ταξινόμηση και ανακοίνωση στην τάξη πληροφοριών από έντυπα ή διαφημιστικές καταχωρήσεις στα Μ.Μ.Ε., κινήσεων ασιατικής προέλευσης που δραστηριοποιούνται στην Κύπρο 				

Α/Α	ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡ.
Δ.Ε. 39	<p>παραθρησκευτικες κινήσεις με χριστιανική προέλευση</p> <ul style="list-style-type: none"> • Τι είναι οι παραθρησκευτικές κινήσεις με χριστιανική προέλευση. Βασικά χαρακτηριστικά. • Οι κυριότερες κινήσεις • Παιδιά του Θεού. • Οι «Εκκλησίες του Θεού» με διάφορες παραλλαγές. • Οι βασικότερες διδασκαλίες των παραθρησκευτικών κινήσεων με χριστιανική προέλευση. • Η «χριστιανική ζωή» παραδίδεται στην ψευδαίσθηση. • Κριτικές παρατηρήσεις. 	<p>Με τη συμπλήρωση της ύλης οι μαθητές θα πρέπει να μπορούν να</p> <ul style="list-style-type: none"> • είναι πληροφορημένοι για το χαρακτήρα και τις ιδιαιτερότητες των παραθρησκευτικών κινήσεων με χριστιανική προέλευση. • εννοούν τους πραγματικούς στόχους αυτών των κινήσεων και τις μεθόδους επίτευξής τους. • παίρνουν κριτική στάση απέναντι σε αυτές. 	<ul style="list-style-type: none"> • Να παρατεθεί κατάλογος όλων των παραθρησκευτικών κινήσεων με χριστιανικό ένδυμα. • Να πληροφορηθούν οι μαθητές για συγκεκριμένους τρόπους δραστηριοποίησης των κινήσεων αυτών στην Κύπρο (διαφημιστικά έντυπα, καταχωρήσεις στον ημερήσιο και περιοδικό τύπο, ραδιόφωνο, διαδίκτυο). 	1 ή 2
<p>Εργασία</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Να δοθούν αποσπάσματα από έντυπα παραθρησκευτικών κινήσεων χριστιανικής προέλευσης και να ζητηθεί από τους μαθητές να επισημάνουν τα σημεία απόκλισης από την Ορθόδοξη πίστη.</i> 				

Α/Α	ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡ.
Δ.Ε. 40	μασονια <ul style="list-style-type: none"> • Τι είναι η Μασονία. • Η προέλευση της Μασονίας. • Οι στόχοι. • Η θρησκευτική δομή της Μασονίας. • Βαθμοί-Σύμβολα. • Τελετές - Μύηση. • Μασονία και προσωπική ζωή σε σχέση με την εν Χριστώ ελευθερία. • Κριτικές παρατηρήσεις. 	<p>Με τη συμπλήρωση της ύλης οι μαθητές θα πρέπει να μπορούν να</p> <ul style="list-style-type: none"> • είναι πληροφορημένοι ορθά για την προέλευση και το σημερινό τρόπο λειτουργίας της οργάνωσης αυτής. • εννοούν το θρησκευτικό χαρακτήρα της οργάνωσης και τους στόχους της. • ευαισθητοποιηθούν έτσι ώστε να λάβουν κριτική θέση απέναντι στη σκοτεινή αυτή οργάνωση. 	<ul style="list-style-type: none"> • Να χρησιμοποιηθούν κείμενα από τελετές της Μασονίας καθώς και άλλα κείμενα που μπορούν να πλαισιώσουν το μάθημα. 	1
Εργασία <ul style="list-style-type: none"> • <i>Απάντηση σε σχετικές προς τους στόχους της Δ.Ε. ερωτήσεις</i> 				

Α/Α	ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡ.
Δ.Ε. 41	<p>η θρησκευτική οργάνωση των μαρτύρων του Ιεχωβά</p> <ul style="list-style-type: none"> • Σύντομο ιστορικό της οργάνωσης των Μαρτύρων του Ιεχωβά (Εταιρεία Σκοπιά κ.τ.λ.). • Η διδασκαλία των Μαρτύρων του Ιεχωβά. • Τρόποι διάδοσης της πίστης τους. • Η θρησκευτική σκέψη των Μαρτύρων του Ιεχωβά εκφράζει και καθορίζει τον τρόπο ζωής τους. • Ορθολογισμός σκέψης. • Ο εβραϊκός μονοθεϊσμός και οι χιλιαστικές αντιλήψεις. • Ο ευσεβισμός. • Η απλουστευμένη λατρεία και η ανεικονικότητα. • το Κοινωνικό όραμα των Μαρτύρων του Ιεχωβά. • Οργάνωση και προσωπική ελευθερία. 	<p>Με τη συμπλήρωση της ύλης οι μαθητές θα πρέπει να μπορούν να</p> <ul style="list-style-type: none"> • γνωρίζουν την προέλευση και εξέλιξη της θρησκευτικής οργάνωσης των Μαρτύρων του Ιεχωβά. • γνωρίζουν τα βασικά σημεία της διδασκαλίας τους. • είναι πληροφορημένοι γύρω από τις μεθόδους διάδοσης της πίστης τους και να προβληματιστούν πάνω σ' αυτές. • παίρνουν προσωπική θέση πάνω στα αποτελέσματα της εργασίας της οργάνωσης με βάση κείμενα που μας πληροφορούν γι' αυτά. 	<ul style="list-style-type: none"> • Να παρατεθούν κείμενα της οργάνωσης. Επίσης σχετικές αποφάσεις δικαστηρίων, Συνόδων κ.ά. • Να τονιστούν οι ηθικοκοινωνικές και εθνικές συνέπειες από τη δράση της οργάνωσης των Μαρτύρων του Ιεχωβά στην Κύπρο (στρατιωτική θητεία, μετάγγιση αίματος κ.τ.λ.). 	1 ή 2
<p>Εργασία</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να δοθούν ερωτήσεις σχετικές προς τους στόχους της Δ.Ε. 				

Α/Α	ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡ.
Π Α Ρ Α Ρ Τ Η Μ Α ΚΕΦ. Ε	<p>δ.ε 42 «Τι σοι προσενέγκωμεν Χριστέ»</p> <p>Δ.ε. 43 Εγκώμιο στο «Γενέσιον της Θεοτόκου»</p> <p>Δ.ε. 44 «Κύριε η εν πολλαίς αμαρτίαις περιπε- σούσα γυνή».</p> <p>Δ.Ε. 45 Η ψυχή ανυψώνεται κατά τη διαδρομή της Θείας Λειτουργίας</p>	<p>Με τη συμπλήρωση της ύλης οι μαθητές θα πρέπει να μπορούν να</p> <p>Στόχοι των 4 ενότητων του παραρτήματος (Δ.Ε. 42, 43, 44, 45)</p> <ul style="list-style-type: none"> • γνωρίσουν οι μαθητές το βίο και το έργο σημαντικών μορφών της Ορθοδοξίας (Ιωάννης Δαμασκηνός, Μοναχή Κασσιανή, Μάξιμος ο Ομολογητής). • εξασκηθούν στη μελέτη και κατανόηση θεολογικών κειμένων. • μεταφερθούν βιωματικά σε μεγάλα γεγονότα της σωτηρίας μας. • προσεγγίσουν βιωματικά στην κατασκευτική ατμόσφαιρα που δημιουργείται κατά τη διαδρομή της Θείας Λατρείας (Θεία Λειτουργία, ψαλμωδία). 	<ul style="list-style-type: none"> • Οι διδακτικές ενότητες του παραρτήματος προσφέρονται για να αξιοποιηθούν επετειακά (Δ.Ε. 42 πριν από τα Χριστούγεννα, Δ.Ε. 44 πριν από το Πάσχα, Δ.Ε. 43 στην αρχή της σχολικής χρονιάς) ή σε συνάρτηση με άλλες ενότητες (Δ.Ε. 45). • Η εποπτική παρουσίαση των ενότητων κρίνεται ως ιδιαίτερα ωφέλιμη (ύμνοι, εικόνες). • να αποφευχθεί η πραγματοποίηση γραπτών δοκιμασιών-διαγωνισμάτων. 	4
<p>Εργασία</p> <ul style="list-style-type: none"> • Κατά Δ.Ε. 				

Α/Α	ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡ.
Δ.Ε. 42	<ul style="list-style-type: none"> • Στιχηρό ιδιόμελο του εσπερινού των Χριστουγέννων «Τι σοι προσενέγκωμεν, Χριστέ...». (Κείμενο – Μετάφραση). • Σύντομη εισαγωγή για τον ποιητή και το είδος του ύμνου. • Σχολιασμός του περιεχομένου. • «Οι Άγγελοι, οι ουρανοί, οι Μάγοι, οι Ποιμένες, η γη, η έρημος, οι άνθρωποι». 	<p>Με τη συμπλήρωση της ύλης οι μαθητές θα πρέπει να μπορούν να</p> <ul style="list-style-type: none"> • γνωρίζουν το είδος του ύμνου και του ποιητή. • εμβαθύνουν στο περιεχόμενο του ύμνου. • μεταφερθούν βιωματικά στο μεγάλο γεγονός της ενανθρώπισης του Υιού του Θεού. 	<ul style="list-style-type: none"> • Να γίνει ακρόαση του ύμνου από κασετόφωνο. • Να αναρτηθεί εικόνα της Γεννήσεως του Κυρίου (προσκύνηση μάγων). 	1

Εργασία

- Να ζητηθεί από τους μαθητές η σύνταξη μικρών εργασιών, τύπου εκθέσεως στις οποίες να εκφράζουν τα προσωπικά τους αισθήματα και την προσωπική τους τοποθέτηση απέναντι στο γεγονός της ενανθρωπήσεως του Κυρίου. Οι πλέον αξιόλογες να δημοσιευθούν στο περιοδικό του σχολείου ή να αναρτηθούν στις πινακίδες ή να αξιοποιηθούν με άλλο πρόσφορο τρόπο.

Α/Α	ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡ.
Δ.Ε. 43	<ul style="list-style-type: none"> • Ιωάννου Δαμασκηνού, Α' Λόγος στο Γενέσιον της Θεοτόκου, 9 και 10 (επιλογή). Έκδοση «Όσιος Ιωάννης ο Ρώσσος», Αθήναι 1970, σελ. 90-95. (Κείμενο, εισαγωγή, σχόλια π. Αθανάσιος, Γιέβτιτς). (Κείμενο - Μετάφραση). • Σύντομη εισαγωγή για το συγγραφέα και το θέμα του «Εγκωμίου» του. • Διαλεύκανση δύσκολων σημείων, λέξεων, εννοιών. • Να τονιστούν τα σημεία που δείχνουν ότι η Θεοτόκος ήταν έτοιμη «ψυχή τε και σώματι» να γίνει μητέρα του Θεού. • Ερμηνεία της συσχέτισης, που κάνει ο συγγραφέας, του άνθρακα (από το όραμα του Ησαΐα) και του πολύτιμου μαργαρίτη (παραβολή του Χριστού), για να προχωρήσει στον τρισάγιο ύμνο, με παράλληλη εξύμνηση της Θεοτόκου. 	<p>Με τη συμπλήρωση της ύλης οι μαθητές θα πρέπει να μπορούν να</p> <ul style="list-style-type: none"> • είναι πληροφορημένοι για το συγγραφέα και το θέμα του «Εγκωμίου» του. • κατανοούν το σχετικό απόσπασμα. • είναι σε θέση να εμβαθύνουν στις παρουσιαζόμενες έννοιες και να συνδεθούν βιωματικά με τη μητέρα του Θεού και όλου του κόσμου. 	<ul style="list-style-type: none"> • Να γίνει επιλογή από το 9 και 10 του Α' Λόγου του Ι. Δαμασκηνού. • Βλ. και Δ.Ε. 16. 	1
<p>Εργασία</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να ανατεθούν μικρές, ερμηνευτικού χαρακτήρα, εργασίες με βάση το κείμενο 				

Α/Α	ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡ.
Δ.Ε. 44	<ul style="list-style-type: none"> • «Κύριε, η εν πολλαίς αμαρτίαις περιπεσούσα γυνή...». (Δοξαστικό του Όρθρου της Μ. Τετάρτης. Κείμενο και Μετάφραση.) • Σύντομη εισαγωγή για την ποιήτρια Κασσιανή και το ποίημα. • Διαλεύκανση δύσκολων σημείων. • Ανάλυση του ύμνου (θεολογικός σχολιασμός). 	<p>Με τη συμπλήρωση της ύλης οι μαθητές θα πρέπει να μπορούν να</p> <ul style="list-style-type: none"> • είναι πληροφορημένοι για την ποιήτρια και τη θέση του ύμνου στη λατρεία. • μπορούν να μελετήσουν και να κατανοήσουν το σχετικό απόσπασμα. • μεταφερθούν βιωματικά στα εισαγωγικά γεγονότα της Μ. Εβδομάδας. 	<ul style="list-style-type: none"> • Να γίνει ακρόαση του ύμνου (σε σύντομη εκτέλεση) από κασετόφωνο • Βλ. και Δ.Ε. 10 και 24. • Αν η ενότητα διδαχθεί κατά την περίοδο της Μ. Σαρακοστής, να συσχετιστεί με υπενθύμιση της αναγκαιότητας για προσέλευση στο μυστήριο της εξομολόγησης. 	1

Εργασία

- Να ζητηθεί, υπό τύπον εκθέσεως, έκφραση των συναισθημάτων των μαθητών μπροστά στο γεγονός της συγχωρητικής-λυτρωτικής θυσίας του Χριστού.

Α/Α	ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡ.
Δ.Ε. 45	<ul style="list-style-type: none"> • Αγίου Μαξίμου του Ομολογητού, «Μυσταγωγία» Δ', 19-51, Έκδοση Αποστολικής Διακονίας, Αθήναι 1973, σελ. 226-229. (Εισαγωγή - σχόλια π. Δημήτριος Στανιλοάε, μτφρ. Ιγνάτιος Σακαλής.) (Κείμενο – Μετάφραση) • Σύντομη εισαγωγή για το συγγραφέα και το έργο του «Μυσταγωγία». • Καταγραφή της σειράς των βαθμών, στους οποίους υψώνεται η ψυχή κατά τη διαδρομή της θείας Λειτουργίας (σύντομος σχολιασμός). 	<p>Με τη συμπλήρωση της ύλης οι μαθητές θα πρέπει να μπορούν να</p> <ul style="list-style-type: none"> • γνωρίζουν για τον Άγιο Μάξιμο και το έργο του «Μυσταγωγία». • μελετούν και να κατανοούν το σχετικό απόσπασμα από τη «Μυσταγωγία» • εμβαθύνουν και να προσεγγίζουν βιωματικά τους βαθμούς ύψωσης της ψυχής κατά τη διαδρομή της Θείας Λειτουργίας. 	<ul style="list-style-type: none"> • Βλ. και Δ.Ε. 23 και 28. • Καλό είναι η διδασκαλία της ενότητας αυτής να συνδυαστεί με μαθητικό εκκλησιασμό. 	1
<p>Εργασία</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να δοθούν ερωτήσεις σχετικές προς τους στόχους της Δ.Ε. 				